

VAN BOTERBERG TOT SUPERHEFFING**2009**

Jaar	Melkveehouders / koeien	Melkkoeien x 1000	Melk/vet /eiwit gem. / koe	Melkgeld cent/kg.	Melk Mln. kg	Kaas ¹⁾ mln. kg.	Boter ¹⁾ mln. kg.	Boterberg mln. kg.	M-Melkp. mln. kg
2007									
2008									
2009									
2010									

1) Productie / consumptie / export

2009									499
2009-01-06	LC	_PZ. Koopstra: ‘Stabiele hoge melkprijs droombeeld’							
2009-01-07	LC	‘Kwaliteit is bij zuivel geen verkoopargument meer’							
2009-01-27	LC	NVM: Prijs grond in landbouw blijft stabiel							nw
2009-02-11	LC	Bouw megastal in Fries landschap is maatwerk							nw
2009-02-20	LC	Investerende boeren in gevarenzone							nw
2009-03-02	LC	Miljoenenboete dreigt voor melkveehouders							nw
2009-03-03	LC	Lage melkprijs brengt melkveehouders in problemen							
2009-03-17	PZC	LTO: ‘Boeren laten melk in gierput lopen’							
2009-03-21	LC	Corrigeren melkproductie moeizaam							
2009-03-28	LC	Een koe is nou eenmaal geen machine							
2009-04-01	DvhN	Miljoenen liters melk in gierput							
2009-04-18	DvhN	Achtergrond: Melkveehouders worstelen met de grillige wereldmarkt							
2009-05-19	LC	Lage melkprijs wordt veel veehouders fataal							nw
2009-05-19	LC	Helpt van boeren aan infuus van de bank							nw.
2009-05-20	LC	Melkveehouderij paniekerig: waar is de uitgang?							
2009-05-20	DvhN	Einde dreigt voor veel veehouders – lage melkprijs en hoge kosten							nw
2009-06-17	LC	Jørgenson: Zuivelcoöperatie Arla wil in top Nederland							nw
2009-06-18	DvhN	Onrust in EU ivm. lage melkprijs – Merkel gaat probleem aankaarten							nw
2009-07-07	DvhN	LTO: Melkprijsvergelijking – <u>ongekend lage melkprijs</u>							nw
2009-07-21	DvhN	Brussel wil boer helpen, maar blijft bij afschaffing melkquota							nw
2009-08-04	LC	NVM: Prijs melkquotum houdt nog stand – blijft op ca. 18 ct. % vet							nw
2009-08-07	LC	Crisis in crisisoverleg over zuivel							nw
2009-08-15	LC	Crisis in de melkveehouderij							
2009-08-15-2	LC	Boer Smeenk melkt 800.000 en wil naar 1.2 mln.							
2009-08-15	LC	CANADA: Een paradijs voor melkveehouders							nw

2009-08-22	DvhN	Gesprek met boer Spierings over moeilijkheden bij de lage melkprijs	nw
2009-08-29	DvhN	MMB: Zuivelsysteem Canada garandeert boer goede melkprijs	nw
2009-09-08	PZC	Ministers wijzen lager melkquotum af	
2009-09-22	PZC	LTO. Albert Jan Maat ‘Kabinet moet boer niet extra belasten’	
2009-10-01	LC	RABO Wim Thus: ‘Boeren moeten leren sparen’	
2009-10-01	LC	FrieslandCampina verkoopt zuivelfabriek Bleskensgraaf aan boerenclub	nw
2009-10-05	LC	Ministers en boeren voor vorm bijeen	
2009-10-16	PZC	Nederlandse boeren 44,0 miljoen euro overschrijding quotum.	nw
2009-10-16	DvhN	EU-rekenkamer waarschuwt voor melkplas	
2009-10-16	LC	Superheffingboete zelfzuivelaars 2009/2010: Eu. 675.000 2.3 Mln Kg (3%)	
2009-11-23	DvhN	Superkoe Hilde 38 gaf 15.000 KG vet en eiwit – ca. 180.000 kg melk	nw
2009-12-30	LC	Woelig jaar met angstige melkveehouders – oorzaak lage melkprijs	nw

Grafiek 2. Ontwikkeling gemiddelde voorschotmelkrijzen januari 2008 t/m mei 2010

2009

Leeuwarder Courant, 2009-01-06

PZ.: 'Stabiele hoge melkprijs droombeeld' ¹

SCHEVENINGEN - Een stabiele hoge boerenmelkprijs blijft voorlopig een droombeeld. Melkveehouders zullen de komende jaren rekening moeten houden met sterke schommelingen rond een gematigd gemiddelde. Dat stelde voorzitter van het *Productschap Zuivel* Geert Koopstra vandaag in zijn nieuwjaarstoespraak.

Toch blijft de voorzitter redelijk optimistisch gestemd over de toekomst van de zuivel. De wereldwijde vraag naar zuivel stijgt sneller dan het aanbod. Dit moet op termijn leiden tot een goede prijs. Maar een onbeperkte stijging, zo stelde hij vast, ligt niet voor de hand. De snelle prijsstijging en de daarop volgende daling begin vorig jaar, liet zien dat er wel degelijk concurrentie is met plantaardige eiwitten. Nu sommige fabrikanten, onder meer van kalvervoeding en pizzavulling, zijn overgestapt op die plantaardige eiwitten, is de vraag snel gedaald. Het wordt een hele klus die markten terug te winnen, meent Koopstra.

Inmiddels dalen de prijzen. *Friesland-Campina* bepaalde gisteren de garantieprijs voor januari op € 28,75. Voor de boeren van voorheen *Friesland-Foods* is dat een forse prijsdaling vergeleken met december, toen ze nog € 34,48 per 100 kilo ontvingen.

De basis voor het vaststellen van de prijs is veranderd na de fusie met *Campina*. Maar ook zonder die verandering, zo stelt woordvoerder Rob van Dongen, was de prijs flink gedaald. Koopstra stelt dat het nieuwe *Friesland-Campina* een goede omvang heeft om opgewassen te zijn tegen de markt van de detailhandel. Daarnaast blijft er plaats voor kleine wendbare spelers op nichemarkten.

Koopstra had liever gezien, dat de onderhandelingen binnen de Wereldhandelsorganisatie resultaat hadden opgeleverd. Dat had de zuivel meer ruimte geboden te ontsnappen aan de gevolgen van de huidige **financiële crisis**.

Boeren kunnen het best inspelen op de nieuwe situatie door vooral hun kosten in de gaten te houden en **buffers op te bouwen in tijden van goede prijzen**. De Nederlandse melkveehouderij, zo meent Koopstra, is door zijn vakman- en ondernemerschap in staat ook in een sterk fluctuerende markt te overleven.

1 Volledige tekst: <http://productschapzuivel.nl/pz/productschap/Nieuwjaarsrede/Nieuwjaarsrede2009.pdf>

PZ.: 'Kwaliteit is bij zuivel geen verkoopargument meer'

Door Nico Hylkema

SCHEVENINGEN, Overschotten aan kaas en boter uit de markt halen en de export stimuleren. Aloude ideeën om de melkprijsdaling te stoppen, werden gisteren op de nieuwjaarsbijeenkomst van het *Productschap Zuivel* weer van stal gehaald. Echt overtuigend klonk het niet.

Voorzitter Geert Koopstra van het Productschap refereerde in zijn nieuwjaarstoespraak al voorzichtig aan een mogelijke interventie en uit de markt nemen van voorraden. **Want voorlopig lijkt er geen einde te komen aan de daling van de melkprijs.**

Op de wereldmarkt, waarvan de Nederlandse boeren voor ruim 20 procent afhankelijk zijn, is de concurrentie sterk toegenomen. De afgelopen jaren is met name de Verenigde Staten sterk gegroeid als zuivelexporteur en ook Nieuw-Zeelandse boeren blijven de productie opvoeren. Jan de Ruiter van de *Gemzu*, de koepel voor handelaren in kaas en boter, bepleitte een stimulans van de zuivelexport, maar wist desgevraagd niet hoe zo'n stimulans er uit moet zien. Konden Nederlandse boeren zich voorheen nog laten voorstaan op een betere kwaliteit van hun producten, ook die tijd is voorbij.

De Ruiter wees erop, dat de kwaliteit van kaas en boter van de concurrenten geen verkoopargument meer is buiten Europa. Anderen maken ook prima kaas en boter. Dus moeten boeren concurreren op prijs en dat doen de Amerikanen en Nieuw-Zeelanders beter.

„Het is een extreme situatie”, stelde Koopstra nog maar eens vast en daar komt de financiële crisis nog eens overheen. Voorzitter Siem Jan Schenk van de LTO-melkveehouders wilde ook weer niet al te pessimistisch zijn: „Vorig jaar deed iedereen of de prijzen alleen maar konden stijgen, nu moeten we niet net doen of de prijzen alleen maar kunnen dalen.”

Koopstra sprak de overheid daarom ook aan op het landbouwbeleid. De regering zou boeren niet moeten opzadelen met ingrepen in de inkomenssteun ten gunste van natuur. „Hier hebben boeren al te maken met hogere eisen voor dierenwelzijn, de regering moet nu geen dingen doen die de kostprijs nog verder verhogen.”

Dat er te veel gemolken zou worden door vergroting van de melkquota bestreed Schenk. „Ondanks de uitbreiding van het melkquotum is er **in heel Europa** maar 0,2 procent meer gemolken. De afzet is het probleem.”

De Nederlandse boeren hebben vorig jaar wel een tandje hoger ingezet. Zo groeide het aantal koeien voor het eerst weer een beetje en nam de hoeveelheid melk per koe toe, Schenk wilde niet van een trendbreuk spreken. „Nederlandse boeren hebben vorig jaar gewoon het extra quotum vol gemolken. Het is nog te vroeg om van een trendbreuk te spreken.”

Europa subsidieert weer boterberg en melkplas

(Van onze verslaggeefster Yvonne Hofs)

Amper twee maanden nadat Brussel definitief besloot de Europese zuivelmarkt te liberaliseren, keert de Europese Commissie al op haar schreden terug.

Met name Frankrijk en Duitsland hebben zwaar gelobbyd voor nieuwe steunmaatregelen. Veel Europese veehouders staat het water aan de lippen, omdat de zuivelprijzen het afgelopen jaar zijn gehalveerd. In de zomer begon de melkprijs aan een vrije val en de bodem lijkt niet in zicht.

De extreme daling van de melkprijs heeft de boerenstand met een harde klap op aarde teruggebracht. De prijzen zijn terug op het niveau van 2006. Zuivelcoöperatie *Friesland-Campina* betaalt nu ongeveer 28 cent per kilo melk. In november 2007 was dat nog bijna 48 cent. Melkveehouders verkeerden een jaar geleden collectief in de zevende hemel, want *the sky* leek voor de melkprijs *the limit*.

De Europese boterbergen en melkplassen smolten weg als sneeuw voor de zon. De melkplas – een misleidende term, want het gaat om voorraden melkpoeder – was volledig verdampt in april 2006 en de communautaire boterpakhuizen werden in juli 2007 helemaal leeg verklaard. In juni van dat jaar zette de Europese Unie voor het eerst in veertig jaar de exportsubsidies op zuivel stop.

Landbouweconomen wezen de opkomst van China aan als belangrijkste oorzaak van de zuivelhousse. Dankzij de snel groeiende welvaart in hun land gingen de 1,3 miljard Chinezen steeds meer melk drinken. De groei van de zuivelconsumptie in Azië en Afrika was reden voor ongebreideld optimisme bij westerse zuivelexporteurs. De sector dacht dat de stijging van de vraag en de prijsexplosie structureel was.

Onder deze omstandigheden begonnen de Europese melkquota, die de productie sinds 1984 aan banden leggen, nog meer te knellen. Ze zijn ingesteld om boeren te beschermen tegen prijsdaling door overproductie. Maar in 2007 en 2008 vreesden Europese zuivelexporteurs marktaandeel te verliezen aan landen als Australië en Nieuw-Zeeland, die geen productieplafond kennen.

In november 2008 besloot de EU de melkquota met ingang van 1 april 2015 helemaal af te schaffen en tot die tijd jaarlijks te verhogen met 1 procent.

Op dat moment waren de zuivelprijzen al weer aan het dalen. Dat gebeurde deels doordat de Chinezen vanwege de sterk gestegen zuivelprijzen, de wereldwijde recessie en het melamine-melkschandaal zuivel weer de rug toekeerden. Ook kunnen de VS hun boter met dank aan de lage dollarstand tegen spotprijzen aanbieden op de wereldmarkt.

Daarnaast heeft de zuivelexport vanuit Oceanië zich deze winter hersteld, wat de prijzen onder druk zet. De hoge prijzen van 2007 waren mede het gevolg van extreme droogte in Nieuw-Zeeland en Australië. Deze twee belangrijke exportlanden produceerden dat jaar veel minder melk omdat er te weinig gras was voor de koeien.

2 Bron: Volkskrant Archief 2009-01-09 zoeken op 'boterberg' 'melkplas'

Maar de voornaamste oorzaak van het instorten van de melkprijzen is de varkenscyclus³: in reactie op de superprijzen van 2007 hebben veeboeren overal ter wereld hun melkproductie verhoogd. Ook de verhoging van de melkquota in de EU is hier debet aan. Meer aanbod leidt tot lagere prijzen.

En nu is de Europese Unie weer terug bij af. Sinds 1 januari subsidieert de EU de particuliere opslag van overtollige Europese boter en vorige week besloot de Europese Commissie om vanaf 1 maart ook zelf – vooralsnog ongelimiteerd – boter en melkpoeder op te kopen tegen een garantieprijs. Met ingang van 15 maart kunnen producenten van melkpoeder en boter weer exportsubsidies aanvragen.

De Europese landbouwsubsidies staan eerlijke wereldhandel in de weg en leiden volgens critici tot het dumpen van goedkope landbouwproducten in Afrika. Nederland heeft zich daarom altijd sterk gemaakt voor het afbouwen van de Europese landbouwsubsidies. Minister Verburg van Landbouw keurt het hervatten van de exportsubsidies dan ook af.

Ook LTO Nederland blijft voor liberalisering. Volgens de belangenorganisatie lokken de subsidies alleen maar nieuwe prijsdalingen uit.

Leeuwarder Courant 2009-01-27

Prijs grond in landbouw blijft stabiel

ZWOLLE - De agrarische grondprijs is vorig jaar met 7 procent gestegen tot gemiddeld €39.000 per hectare. De toename vond in de eerste helft van het jaar plaats. In de tweede helft stabiliseerden de prijzen zich. Van een prijsdaling zal dit jaar geen sprake zijn, stelde makelaarsorganisatie NVM sectie Agrarisch vanmorgen in Zwolle.

Volgens voorzitter Harry Boertjes van NVM Agrarisch blijft de vraag naar agrarische grond onveranderd vanwege bedrijfsverplaatsingen en de schaalvergroting bij melkvee- en akkerbouwbedrijven. Bovendien blijven banken, ondanks de financiële crisis, grondtransacties financieren omdat het waardevast onroerend goed betreft.

De makelaarsorganisatie registreert vooral een grote vraag naar goed verkavelde melkveebedrijven van voldoende grootte (van 40 tot 60) hectare). Daarentegen is de vraag naar akkerbouwbedrijven en intensieve veebedrijven (varkens, kippen, kalveren) gering. Voor de vier regio's noord, zuid, west en oost geeft de NVM een bandbreedte omdat de prijzen per streek enorm verschillen. Zo ging in de omgeving van Hoogeveen grasland voor €27.500 van de hand terwijl een koper in de Friese kleiweidegebied er € 40.000 voor neertelt.

De hoogste grondprijzen worden genoteerd in het zuiden van Nederland: van €40.000 tot €60.000.

Wat op termijn wel een bedreiging kan vormen voor de grondmarkt en de agrarische sector, is de huiver van overheden voor schaalvergroting. Boertjes wees erop dat schaalvergroting nodig is voor de concurrentiekracht van de landbouw. Bij het opwerpen van teveel hobbels, zul-

3 Beetje ruime interpretatie, de varkenscyclus is een op en neer gaande cyclus van 7 jaar. (ZHN.)

len veel landbouwers moeten stoppen met als gevolg verpaupering en een aantasting van de leefbaarheid van het platteland.

De vraag naar melkquotum was vorig jaar beduidend lager. Melkveehouders hebben weinig trek in de aankoop van productierechten die in 2015 worden afgeschaft. Het tal transacties in melkquotum bij NVM-makelaars daalde van 741 naar 471. De hoeveelheid vet dat daarbij betrokken was nam af van 23.4 miljoen naar 16.4 miljoen kilo.⁴

Leeuwarder Courant 2009-02-11

Bouw megastal in Fries landschap is maatwerk

LEEWARDEN - Megastallen hebben een toekomst in Friesland. Maar dan moeten deze gebouwen voor rond 250 koeien wel met hulp van deskundigen worden ingepast in het landschap, als een maatpak.

Dit staat in een advies aan de provincie over de opkomst van grote stallen. Gedeputeerde Sjoerd Galema nam het gistermiddag in Post Plaza in Leeuwarden enthousiast in ontvangst. Galema verwacht dat de provincie veel aanbevelingen zal overnemen. „Wy moatte dit hán yn hán meínoar oppakke.”

Op gemeentehuizen liggen stapels bouwaanvragen voor grote koeienstallen. Uit angst voor ingrijpende aantasting van het landschap liet de provincie daarom onderzoek doen door Alex Visser uit Tytsjerk. Die betrok hier boeren, bouwers, architecten en enkele maatschappelijke organisaties bij.

Van de 5500 boerenbedrijven zullen er over tien tot vijftien jaar 4000 over zijn, verwacht Visser. Hiervan zullen 1700 willen uitbreiden, waarvan 400 tot 800 een 'schaalsprong' maken. De laatste groep boeren bouwt nieuwe stallen met oppervlaktes tot 50 bij 100 meter en krijgen ook behoorlijk wat hoogte.

Deskundigen en ambtenaren moeten eerder in gesprek met boeren, adviseert Visser. „Alleen kijken naar het bestemmingsplan leidt vaak tot verkeerde keuzes. Vaak past de grote stal niet op de kavel en wordt het een geprop.”

Bedrijfsverplaatsing is dan gewenst. Niet het bestemmingsplan of het bouwblok, maar de inpasbaarheid in het landschap moet de leidraad worden bij de beoordeling van tekeningen.

Verder pleit Visser voor sloop van overbodige geworden bouwwerken op het boeren erf.

In het advies staat dat ambtenaren en andere deskundigen boeren moeten opzoeken om passende oplossingen te bedenken. „Het maatpak wordt ter plaatse aangemeten”, aldus Ap Timmermans van welstandscommissie Hus en Hiem.

Dit overleg is ook nodig doordat achter bouwplannen vaak geen langetermijnvisie schuilt. „Een nieuwe werktuigenloods kan een latere uitbreiding in de weg staan.” In het advies wordt verder gepleit voor subsidies voor sloop en passende nieuwbouw.

Architect felle de Jong beklemtoonde dat van een typisch Friese boerderijstijl geen sprake meer is. „Dy stylbreuk moatte wy akseptearje.” Om de grote stallen toch een plaats te geven in het boerenland moeten de bouwers met tal van zaken rekening houden: probeer om zoveel

⁴ Geen prijsvermelding! Uit de eerder geplaatste grafiek blijkt dat de prijs ca. 20 Eurocent per % vet was.

mogelijk onder één dak te brengen, laat nokrichtingen parallel lopen, gebruik zo weinig mogelijk verschillende bouwmaterialen en gebruik donkere kleuren.

Landschapsarchitect Greet Bierema adviseert om de uitdijende boerenerven in het groen te zetten. Bij uitbreidingen van het bedrijfsgebouwt wordt beplanting rondom vaak vergeten. „Vooral de hoeken van de percelen moeten gaaf zijn.”

Leeuwarder Courant 2009-02-20

Investerende boer in gevarenzone

De hoge melkprijs van vorig jaar heeft veel boeren doen investeren. Door de huidige lage melkprijs zit die categorie landbouwers nu in geldzorgen.

Door Nico Hylkema

MILDAM - Het zijn op dit moment juist de ondernemende boeren die veel hebben geïnvesteerd in groei, die financiële risico's lopen. De gewone gezinsbedrijven met negentig koeien overleven wel. Deze boodschap kregen boeren gisteren te verwerken in Mildam.

Harm Holman uit Steenberg, melkveehouder en voorzitter van de *European Dairy Farmers* (EDP), heeft weinig vrolijks te vertellen aan zijn collega's. De melkprijs zal voor hen volgende maand dalen naar 24 cent en dan naar 22. Hopelijk is dan de bodem bereikt, maar 20 cent kan ook nog.

Dat terwijl Nederlandse boeren met 25 cent per liter de hoogste kostprijs van Europa hebben. Hoe overleef je zo'n opbrengstprijs? Voor die vraag staan veel boeren nu. Als de lage prijs lang aanhoudt, komen vooral boeren met hoge schulden in de problemen. Hun leencapaciteit is op en de banken zijn niet meer zo happig om in deze situatie extra geld te lenen.

Eigenlijk, zo meent Holman, ligt de oorzaak bij de hoge melkprijs van vorig jaar toen de 50 cent in zicht kwam. Nederlandse boeren konden daar niet voldoende van profiteren door de beperkende melkquotering. Bovendien besloten ze op basis van die hoge prijs te investeren. Van het geld is niets meer over.

Dat de melkprijs ook snel kan dalen, wist Holman vorig jaar ook wel, maar door de **financiële crisis** is de prijsval niet te stuiten en is het niet te voorspellen hoe lang deze periode zal duren. De enige manier dit te overleven is de kostprijs te verlagen.

Slimmer inkopen, discipline bij aankopen, altijd kijken wat de kosten zijn ten opzichte van de opbrengst en als dat negatief uitvalt, niet kopen. Dat geldt ook voor groeien, meent Holman. Groei is met de huidige hoge prijs voor melkquotum en grond niet rendabel te maken.

De quotumprijs zal uiteindelijk terugvallen naar nul na het verdwijnen ervan in 2015 en de grondprijzen zullen dit niveau ook niet volhouden. Als er volgend jaar zesduizend boeren stoppen zullen de overblijvers niet alle vrijkomende grond kunnen kopen. De prijzen zullen daardoor dalen.

Het helpt de boeren nu niet. Hen rest de enige zekerheid die overblijft en dat is dat er ooit een eind komt aan de lage prijzen. Dan hebben ze ook geleerd, dat, als de prijzen snel stijgen, dit het moment is om te bufferen of schulden af te lossen in plaats van nieuwe aan te gaan.

Miljoenenboete dreigt voor melkveehouders

LEEWARDEN - Nederlandse boeren stevenen af op een forse overschrijding van de door Brussel toegestane melkproductie. Tot en met januari zitten de melkveehouders 1 procent boven het quotum. Dit zal aan het eind van het quotumjaar op 1 april leiden tot een superheffing van €30 miljoen.

De overschrijding is opmerkelijk, omdat Nederlandse melkveehouders van Brussel een extra quotum van 2,4 procent hebben gekregen. In totaal hebben boeren nu 3,4 procent meer gemolken dan vorig jaar in deze tijd. In januari is zelfs 4,5 procent meer gemolken dan in deze maand in 2008. Voor boeren is het erg moeilijk om nu de productie nog af te remmen.

Zelfs al zouden ze meer koeien droog zetten of sneller naar het slachthuis brengen, dan nog wordt het moeilijk om op tijd de productie onder het quotum te krijgen. Het lijkt het er nog niet op dat boeren echt op de rem trappen, want slachterijen melden een geringere aanvoer. Ook vorig jaar al overschreden de melkveehouders het quotum met 1,29 procent. Toen moesten ze €39 miljoen superheffing betalen. Per liter te veel gemolken melk wordt een heffing van 27 cent opgelegd.

In 2007 bleken boeren voor het eerst sinds jaren onder het quotum van ruim 11 miljard liter melk te hebben gemolken. Toen nadien de prijzen van de melk sterk stegen tot boven de 40 cent per liter, werden alle remmen losgelaten en de productie sterk opgevoerd. Een boete kon min of meer uit.

Dit jaar is de prijs bij *Friesland Campina* al gedaald tot 27,5 cent. Melkveehouders aangesloten bij DOC-kaas zitten al fors onder de 27 cent. Die betalen nu meer heffing dan de melk opbrengt. Kosten die de boeren slecht uitkomen, nu de kostprijs voor veel boeren hoger is dan de opbrengst van de melk.

Melkveehoudersvoorzitter Siem-Jan Schenk van de LTO verwacht dat boeren echt op de rem zullen trappen zodra ook bij *Friesland Campina* de prijs onder de 27 cent komt. Daar ziet het naar uit. Schenk durft geen voorspelling te doen over het moment waarop in Nederland - net als in andere landen - boeren helemaal zullen stoppen met produceren tegen te lage prijzen.

Er kan verbetering komen als de kalvermesterijen terugkeren naar het gebruik van melkpoeder. De kalverhouders zijn met de hoge melkprijs overgestapt op plantaardige eiwitten. Schenk heeft gehoord dat de kalverindustrie een terugkeer naar melkpoeder overweegt. „Ze willen wel over langere perioden prijsafspraken maken. Wellicht kan Brussel hier wat aan doen door voorraden uit de interventieregeling in te zetten.”

Lage melkprijs brengt melkveehouders in problemen

LEEWARDEN – Tussen de 20 en 30 procent van de boeren krijgt de komende maanden betalingsproblemen, nu *Friesland Campina* gisteren de melkprijs met 2,25 cent heeft verlaagd tot 25,25 cent per liter. De komende maanden zullen de leden van de nieuwe zuivelreus het moeten doen met een melkprijs die nog lager is, want ze hebben ook nog te maken met een zomerheffing. Wie kan er nog bestaan van de overblijvende 22,27 cent per liter en mogelijk nog minder?

Melkveehouder Jan van Weperen uit Oosterwolde noemt het een hard gelag voor boeren en verwacht dat een op de drie boeren in de problemen komt. Dertig jaar hebben ze een niet al te hoge maar stabiele melkprijs gehad. Na de liberalisering hebben ze een half jaar mogen profiteren van een erg hoge prijs. Sinds januari is de daling dramatisch. Er is er geen enkel signaal dat de prijs op korte termijn weer aantrekt.

Alle de Vries uit Tersoal weet al langer wat een lage melkprijs betekent, als leverancier van *DOC Kaas* in **Hoogeveen**. De Vries denkt dat het voor veel boeren niet te lang moet duren. De kosten komen aanstands weer volop. Nu al ploffen de rekeningen van het loonbedrijf voor het mest uitrijden op de mat en in april en mei zal dat een veelvoud zijn met het oogsten van het ruwvoer en de aankoop van maïszaad.

Het is een moment voor bezinning, meent De Vries. De zegeningen van de vrije markt kennen hun grenzen, zo blijkt nu. Alleen bij veel boeren is dat kwartje nog niet gevallen. „Se sille der efter komme, dat in hielendal frije merk foar foeding net kin. Europa moat stribje nei foedsel-wissichheid en dat kin net mei in frije merk.”

Banken treffen nu financieringsregelingen met melkveehouders, maar kunnen de kraan moeilijk dicht draaien. De meest getroffen boeren zijn zij die de afgelopen jaren flink hebben geïnvesteerd en tegen een schuld tussen de € 1,50 en € 2 per liter melk aankijken. Die zitten met rente en aflossing al op 10 cent per liter melk.

Met privé-uitgaven en kosten van voerwinning zit een boer dan al snel op 30 cent per liter. Snijden in de kostprijs kan amper meer, daar is de rek wel uit. Het wordt nu interen en de crisis uitzitten.

De situatie wordt dramatisch voor boeren die moeten stoppen, meent Van Weperen. De grondprijzen en prijzen voor melkquotum zijn de laatste jaren een mooie spaarpot geweest. Maar als er boeren moeten stoppen zullen die prijzen kelderen. De prijs van het melkquotum staat nu al sterk onder druk. Grond zal moeilijk te verkopen zijn in deze tijd.

Johannes Sybrandy uit Deinum kijkt met enige zorg naar zijn zonen. Zoon Hendrik heeft net een nieuwe stal laten bouwen. „Hy sil de tearing nei de nearing sette moatte.” De boerenbond LTO zit dezer dagen met alle deskundigen op de hei om oplossingen te bedenken. De *Dutch Dairy*men Board (DDB) roept op tot een crisisplan voor de melkveehouderij.

Brussel heeft inmiddels de oude interventieregeling van stal gehaald om de vrije val van de melkprijs te stuiten. Maar dat heeft nog geen invloed gehad. De enige troost voor de boeren is

nog de premie die ze ontvangen vanuit Brussel. Vooral voor de grotere melkveehouders loopt dat op tot jaarlijks € 30.000 of meer.

Provinciale Zeeuwse Courant, 2009-03-17

Boeren laten melk in gierput lopen

LEEWARDEN - Boerenorganisatie LTO luidt de noodklok nu veel boeren de melk in de put laten lopen. Dit doen ze om de zogeheten superheffing voor overproductie te voorkomen. Nu de melkprijs is gezakt naar 22 cent per liter is de boete van 28 cent een strop die veel boeren niet willen dragen. LTO heeft een noodplan gelanceerd om boeren die problemen krijgen door de lage melkprijs te helpen.

Vooraf grote investeerders dreigen deze zomer problemen met hun liquide middelen te krijgen. LTO wil dat de EU de uitbetaling van de Brusselse premie, die eind van het jaar plaatsheeft, naar voren haalt, om boeren door de zomer heen te helpen. 's Zomers zijn de kosten op een melkveebedrijf door oogstwerkzaamheden hoog.

Leeuwarder Courant 2009-03-28

Een koe is nou eenmaal geen machine

'Je verkoopt liever geen goeie koe voor de slacht

Door de redactie economie

Melkveehouders laten de melk de gierput inlopen omdat ze de Brusselse boete wegens overproductie niet kunnen betalen. Het blijkt toch gemakkelijker om uit te breiden bij een florissante markt dan de melkproductie terug te schroeven bij lage prijzen. Een koe is nou eenmaal geen machine met een volumeknop die je een streepje lager draait.

Elk jaar rond deze tijd begint het weer te knijpen. De Nederlandse melkveehouderij is anno 2009 zo productief dat menig boer aan het eind van zijn melkquotum nog een stuk jaar overhoudt. Dat kost hem een fikse boete uit Brussel. In een goed jaar met goede prijzen is dat makkelijk op te vangen. Maar nu de melkprijs is gezakt naar 22 cent per liter is de boete van 28 cent een strop die veel boeren niet willen dragen. De simpelste oplossing is dan de gierput.

Boerenorganisatie LTO Nederland luidde onlangs de noodklok. Vooral boeren die vorig jaar zwaar hebben geïnvesteerd in uitbreiding op basis van de toen nog piekende melkprijs, dreigen deze zomer in betalingsproblemen te komen. In die periode, als de oogst in volle gang is, staan ze voor de hoogste kosten. Bij de huidige melkprijs blijft er nauwelijks tot niet genoeg over om de bank nog te betalen. LTO wil daarom dat Brussel de uitbetaling van de melkpremie naar voren halen, van eind dit jaar naar nu.

De huidige marktsituatie heeft de gebruikelijke run van boeren op onbenut quotum van minder productieve of inactieve collega's, dit jaar nog verder opgejaagd dan normaal. Op 15 februari liep de mogelijkheid af om dit seizoen nog melkproductierechten te huren om overpro-

ductie tijdelijk op te vangen. De Friese LTO-bestuurder Sybren Reitsma zag toen dat er niet één liter melkproductierechten meer te leasen was. Voor die tijd was de prijs al zover opgelopen, dat het huren van een liter productierechten duurder was dan de opbrengst.

Op 31 maart loopt het feitelijke quotumjaar af. Voor de Europese Unie is dat de peildatum voor de hoeveelheid melk, die het afgelopen seizoen is gemolken. Na de stop op de leasemelk waren voor boeren de mogelijkheden om het overschot aan melk te beperken tot bijna nul teruggebracht. Daarbij kwam nog de beperking op de export van fokvee vanwege de ziekte blauwtong.

Reitsma legt uit dat een melkveehouder ieder jaar een planning maakt om binnen zijn productierechten te blijven. Als het einde van het quotumjaar in zicht komt, weet een boer hoe hij ervoor staat. Zit hij boven zijn quotum, dan kan hij proberen bij te sturen.

Dit kan door, zoals gezegd, melkrechten te leasen, koeien te verkopen en drachtige koeien eerder droog te zetten. De tweede mogelijkheid werd bijna onmogelijk door de stop op de export van drachtige vaarzen. De onmogelijkheid te exporteren had een omgekeerd effect: De vaarzen werpen kalveren en gaan melk geven. Dus nog meer melk.

Koeien verkopen levert niets op als veel boeren met hetzelfde probleem zitten. Reitsma, zelf melkveehouder in Piaam bij Makkum: „Het stuit je als boer ook tegen de borst om goeie koeien te verkopen voor de slacht.” Daarmee zijn dit jaar voor de melkveehouders de mogelijkheden bij te sturen op. Vorig jaar was dat een overkomelijk probleem. Met een melkprijs van rond de 39 cent bleef er na aftrek van de superheffing van 28 cent nog altijd wat over.

Dit jaar lijkt de melkprijs in een vrije val gekomen te zijn en ontvangen de boeren minder dan de superhelling. Ze moeten nu toeleggen op elke liter die ze te veel melken. Dan is de verleiding groot om het teveel aan melk in de gierput te laten lopen. Die gierput is toch al een aantrekkelijke manier om ongewenste melk weg te krijgen. Bijvoorbeeld melk van een koe die met penicilline is behandeld. De melk komt dan uiteindelijk op het land terecht. Volgens Reitsma kan dat geen kwaad zolang de melk niet in het oppervlaktewater terecht komt. Daar ziet het waterschap ook streng op toe.

Achteraf lijkt het erop dat boeren door de hoge prijzen van vorig jaar op een verkeerd spoor zijn gezet. Die hoge prijzen aan het begin van het quotumjaar waren aanleiding koeien langer aan te houden, of met extra krachtvoer de melkgift op te voeren. Reitsma: „Eigenlijk was het toen al mis, want zoiets kan je in een jaar bijna niet meer omkeren. Ook omdat iedereen dat dan wil. Bovendien waren er toen ook al exportproblemen”

Sowieso is het Reitsma opgevallen dat het gemakkelijker is meer te melken dan minder. Toen vorig jaar het melkquotum werd uitgebreid met 2.5 procent, dacht menigeen dat boeren nu wel onder het quotum zouden blijven. De afgelopen jaren was dat alleen in 2006 gebeurd. Maar, zo constateert Reitsma, als boeren echt willen, dan kunnen ze zo maar 10 procent meer melken.

Miljoenen liters melk in gierput

BOLSWARD (GPD) - De afgelopen tijd is er door boeren wekelijks in Nederland rond de 8 miljoen liter melk in de gierput geloosd. Dat valt af te leiden uit de hoeveelheid melk, die de melkvervoerders hebben opgehaald.

Volgens directeur Peter Meijlis van transportmaatschappij *De Melkweg* in Bolsward is de afgelopen twee weken zo'n 4 procent minder melk opgehaald. In totaal mogen de Nederlandse boeren 11,6 miljard liter melk per jaar produceren.

Volgens Meijlis gaat het om „een heel tijdelijke situatie. Vanaf woensdag is het weer normaal. Dan is het quotumjaar voorbij en beginnen de boeren opnieuw.”

De boeren lozen hun melk, omdat ze boven hun productierechten zitten. Over de extra liters moeten ze een superheffing van 28 cent betalen. Op dit moment levert een liter melk rond 22 cent per liter op. Veel boeren verkiezen lozing in de gierput boven de Brusselse boete van 27 cent.

De melkveehouders hebben vorig jaar de productie flink opgeschroefd, toen de melkprijs nog flink hoger lag. Sindsdien is liet tij op de wereldmarkt echter gekeerd en zijn de prijzen gekelderd.

Melkveehouders worstelen met de grillige wereldmarkt

Achtergrond: Boeren in actie voor betere prijzen

Door de redactie economie

MEPPEL/GRONINGEN (GPD) – Melkveehouders voerden deze week in actie in Den Haag voor een betere melkprijs. Die is in een half jaar tijd met bijna de helft weggezakt. Dezelfde wereldmarkt die ze vorig jaar nog een prijspiëk bezorgde, legt nu een molensteen om de nek van veel boeren. Tijd om op de rem te trappen.

Als een boer na aftrek van al zijn kosten voor zijn bedrijf, de brandstof en het voer ook nog wat wil verdienen, zou hij voor zijn melk minstens 30 cent per kilo moeten krijgen. De literprijs bij *Friesland Campina* ligt op het moment op circa 22 cent. En dat valt nog mee: boeren die hun contract met de zuivelcoöperatie inruilden voor afzet op de vrije markt, krijgen soms niet meer dan 18 cent per kilo.

„Melkveehouders moeten wennen aan de vrije markt”, zegt Jeanet Brandsma, melkveehouderijbestuurder bij boerenorganisatie *LTO Noord*. „Collega's in de varkenshouderij kijken raar op als we klagen. Zij worden al jaren geconfronteerd met afwisselend goede en soms heel slechte periodes, terwijl de melkprijzen jaren achtereen stabiel waren.”

LTO luidde deze week de noodklok. Melkveehouders, vooral de bedrijven met hoge vaste lasten, dreigen in betalingsproblemen te raken. „Maar dat wil niet zeggen dat we terug willen naar vaste prijzen en herinvoering van de melkquota. Wel vragen we om tijdelijke hulp om boeren door deze crisis te helpen”, aldus Brandsma.

De boerenorganisatie plaat daarom voor vervroegde uitbetaling van Europese subsidies; die zouden moeten worden uitgekeerd in augustus in plaats van in zoals gebruikelijk pas aan het einde van het jaar. Elke melkveehouder krijgt van Brussel 3 cent per kilo melk in de overgangsfase op weg naar volledige afschaffing van de melkquotering en de liberalisering van de zuivelmarkt. Die moet in 2015 zijn voltooid.

Geert Kroes, vice-voorzitter van *Dutch Dairymen Board* (DDB), is fel gekant tegen de volledige liberalisering van de markt. ‘Wij bepleiten een flexibele melkquotering, die door de Europese Unie per jaar wordt vastgesteld. Dat moet leiden tot een melkprijs van tenminste 40 cent per kilo om boeren een normaal inkomen te garanderen.’ Volgens Kroes blijkt uit onderzoek dat 66,5 procent van de boeren het met die redenering eens is.

Het *Landbouw Economisch Instituut* (LEI) in Wageningen voorspelt dat circa de helft van de 20.000 melkveebedrijven in Nederland de komende tien jaar verdwijnt. De resterende bedrijven zullen fors in omvang groeien. Een doorsnee bedrijf telt in 2020 geen 60 maar 150 koeien en produceert geen 600.000 maar 1,4 miljoen kilo per jaar.

Super roomt zuivel af

In de gehele Europese Unie protesteren boeren tegen de lage melkprijs. Vooral de macht van de supermarkten is de boeren een doorn in het oog.

Het feit dat Europa nog maar vijf grote supermarktinkooporganisaties kent, leidt er volgens Geert Kroes van *Dutch Dairymen Board* toe „dat vooral de supermarkten en de zuivelbedrijven aan de melk verdienen. De boeren houden er veruit het minste aan over:” Ook LTO’er Jeanet Brandsma zou willen dat boeren een sterkere marktpositie zouden hebben. „Het is een feit dat supermarktorganisaties in hoge mate de prijzen bepalen. Maar het is in de praktijk lastig om daar een vuist tegen te maken”.

Leeuwarder Courant 2009-05-19

Lage melkprijs wordt veel veehouders fataal

Van onze verslaggever

LEEUWAREN - Boeren staat het water aan de lippen. De helft van de Nederlandse melkveehouders moet deze zomer aankloppen bij de bank om uitstel van betaling van aflossing en rente. Tussen de 10 en 15 procent van hen verkeert in de risicozone en moet vrezend het bijltje erbij neer te moeten gooien. Dat zeggen accountants op basis van de lopende rekeningen van de melkveehouderij.

Volgens Lubbert van Dellen van Accon AVM in Leeuwarden heeft de aanhoudend lage melkprijs zijn tol geëist. Hij schat dat ongeveer de helft van de boeren nog voldoende buffer heeft om de huidige periode van lage prijzen zonder kleerscheuren te doorstaan. De rest moet al bij de bank aankloppen.

„De rekkens foar keunstmest, it kreftfoer en de leanwurker gean no de doar ut,” weet van Dellen. Zijn collega Jappie Rypma van accountantsbureau Alfa Beag wijst daarbij in het bijzonder op de boeren die al langere tijd kampen met de extreem lage melkprijs, zoals de leden van

DOC Kaas in Hoogeveen.

De leden van Friesland Campina hebben vorig jaar nog een behoorlijk bedrag extra gekregen en bovendien veel langer genoten van relatief hoge melkprijzen.

De komende drie maanden worden cruciaal voor zeker een op de tien boeren, meent van Dellen. Tot nu toe zijn de banken heel coulant geweest, vindt hij. Zonder veel moeite krijgen de meeste boeren nog uitstel van betaling van de aflossing. Voor wie dat niet voldoende is, rest bezuinigen. Privé-uitgaven, krachtvoer, kunstmest, alles wordt tot het uiterste beperkt.

Voor een aantal boeren is zelfs dat niet genoeg. Zij moeten vrezen dat deze zomer de beslissing valt. Rypma hoopt dat het niet zo'n vaart loopt. „Banken sille boeren net snel fallelitte. As se dêrmei begjinne is it ein yn sicht. Dan gean de grunprizen omleech en komt de solvabiliteit fan oare boeren yn gefaar.”

De komende maanden komen er naast de rekeningen van de voerleveranciers en de loonwerkers ook nog andere onplezierige verrassingen. Er moet nog €40 miljoen superheffing worden afgedragen en door de hoge melkprijzen van 2007 en begin 2008 zal ook de belasting langs komen, zo voorspelt Rypma. – zie vervolg

Leeuwarder Courant 2009-05-19

Helft van boeren aan infuus van de bank

Vervolg van voorpagina

LEEWARDEN - De Rabobank heeft melkveehouders onlangs per brief opgeroepen aan de bel te trekken. wanneer er problemen met de liquiditeit dreigen. De bank hoopt daarmee te voorkomen dat boeren te laat om hulp komen. Nu al krijgt de helft uitstel van aflossing.

Het zijn vooral boeren die al langer een te hoge kostprijs hebben, die nu in de problemen komen. Regiodirecteur Lubbert van Dellen van Accon AVM meent dat boeren met een kostprijs tot 30 cent per liter melk bij de bank nog wel hulp krijgen. Wie daarboven zit, heeft een probleem. De afgelopen tijd hebben boeren al investeringen terug geschroefd.

Bij voerleverancier Agrifirm zijn nog geen betalingsproblemen gesignaleerd. Directeur Ton Lohman roemt de betalingsdiscipline in deze tijd. Wel is er een verschuiving naar goedkopere producten als persulp en bierborstel. Ook kopen boeren minder kunstmest, maar dat is al langer het geval.

Loonwerkers hebben tot nog toe niet veel te klagen over onbetaalde rekeningen. Het vermoeden bestaat dat boeren nu tot het uiterste gaan om aan hun verplichtingen te voldoen. Ten tijde van de hoge melkprijzen, gebruikten sommige boeren het extra inkomen voor achterstallig onderhoud. Reserve is er niet meer.

Als de bank al is bijgesprongen en dat ook niet meer helpt worden de privé-uitgaven tot het minimum beperkt. Als ook dat niet meer helpt wordt vee verkocht. De prijzen waren de afgelopen maanden redelijk en het hielp om even wat lucht te krijgen. Ook grond verkopen is een optie, maar alle transacties waarbij de bank te pas komt verlopen moeilijk.

Melkveehoudersvoorzitter Sybren Reitsma van LTO Noord uit Plaam bevestigt het sombere beeld voor de melkveehouders. De leden van DOC Kaas krijgen nu een kleine verlichting doordat deze melkverwerker de zomerheffing laat vervallen, wat bijna twee cent per liter

scheelt. Bij Friesland Campina is daar nog geen sprake van. Reitsma ontkent dat boeren het lidmaatschap opzeggen om te besparen. „Soks soene wy wol hearre.”

De hoop is gevestigd op een snelle stijging van de melkprijs. Er is echter weinig wat daarop wijst. Uit cijfers van het Productschap Zuivel blijkt dat de bodem wel is bereikt, maar dat een stijging er op korte termijn niet in zit. En na de herfst is het voor een aantal boeren te laat. Maandag trekken Europese boeren naar Brussel om te protesteren tegen de lage prijzen. Nederlandse boeren schitteren door afwezigheid. Volgens ingewijden wijst dat op de echte problemen. Als boeren niet meer klagen, gaat het echt mis.

Leeuwarder Courant, 2009-05-20

Melkveehouderij paniekerig: waar is de uitgang?

Door Nico Hylkema

Veel melkveehouders verkeren in de gevarezone nu de melkprijs op het laagste niveau in de-cennia staat. Dankzij de coulante houding van de banken blijven veel boeren nog overeind. Een sanering lijkt onontkoombaar. Waar is de uitgang?

Terwijl in de bouw en metaal het ene na het andere bedrijf, vaak mede door toedoen van zui-nige banken de poort moet sluiten, houden diezelfde banken boeren de hand boven het hoofd. Boeren bieden nu eenmaal meer zekerheid met verkoopbaar land en melkquotum, maar die ze-kerheid wankelt.

Vice-voorzitter Harm Hulman van *European Dairy Farmers* verwacht dat de banken de hui-dige situatie nog een aantal maanden volhouden, maar dat er onherroepelijk een situatie komt dat ze de handdoek in de ring gooien. Een snelle verandering van de situatie zit er niet in, meent hij.

„Bovendien, als je nu uitstel van aflossing hebt en daarmee 5 cent per liter uitspaart, dan staat de bank met de hand op zodra de prijs weer 5 cent stijgt. En die prijs komt echt niet weer op 40 cent. Het houdt rond de 30 cent wel op”, voorspelt Holman somber.

Ondanks deze analyse staat de grondprijs nog op rond de € 35.000 per hectare en het melk-quotum kost nog € 0.70 per liter „Dat staat in geen verhouding tot de terugverdiencapaciteit. Banken en makelaars pogen krampachtig die prijzen overeind te houden, want het is hun ze-kerheid, maar er zit te veel lucht in. Er wordt dus amper meer gehandeld.”

Holman is ervan overtuigd, dat er een sanering komt in de melkveehouderij. De vraag is al-leen of het een warme sanering of een koude wordt. „Wie wil stoppen en zijn grond en quo-tum voor de huidige prijzen kwijt kan moet snel zijn. Over een paar maanden loopt de lucht eruit en is het pensioen verdampt. Dan kun je een huisje huren en hopen op een baantje bij de overblijvers.”

Dankzij de coöperatieve structuur van de grote financiers zoals de Rabobank en de Friesland Bank wordt de boeren nu de hand boven het hoofd gehouden. „Dat valt ze te prijzen, maar misschien is een snelle sanering wel beter. Voor een gezonde veehouderij moet de lucht er-uit.”

Bart Geertsma van de Rabobank Zuidwestfriesland herkent zich niet in deze analyse. „Met boeren die een structureel te hoge kostprijs hebben, praten we ook in tijden van hoge melk-prijzen. We gaan de situatie nu niet verergeren door in tijden van lage melkopbrengst boeren te vragen te stoppen.”

Leeuwarder Courant 2009-06-17

Zuivelcoöperatie Arla wil in top Nederland

Voor de Deens-Zweedse zuivelcoöperatie Arla was het op de markt komen van de moderne verse zuivelfabriek van Friesland Foods in Nijkerk een welkome verrassing. „We willen de leidende zuivelcoöperatie worden van Noord-Europa en daar hoort Nederland bij”, zegt vicepresident en directeur Consumers International van Arla, Tini Qirting Jørgensen

Door Nico Hylkema

Zodra we hoorden van de fusie van Friesland Foods en Campina wisten we, dat de nieuwe zuivelcoöperatie met zo'n dominante positie op de Nederlandse dagversmarkt een deel zou moeten afstoten. We weten wel hoe de Europese Commissie werkt”, aldus Jørgensen. Dat het de dagversfabriek van Friesland Foods in Nijkerk werd, was voor Aria zeker aange-naam. Natuurlijk was de Deense coöperatie door de EC gepolst over de aankoop. „Er zijn in Europa niet zoveel kandidaten en de commissie wilde een nieuwe eigenaar, die de competitie terug zou brengen in Nederland.” Om een start te maken krijgt Aria onder meer het merk Frie-sche Vlag en de gegarandeerde leverantie van 1,3 miljard liter melk. Arla zal van het Friesche Vlag-merk graag gebruik maken. „Het is betrouwbaar en bekend voor de consument.”

Maar de plannen van Arla gaan verder. Tot de fusie van Friesland Foods en Campina was Arla met een omzet van €7,5 miljard en een plas melk van 8 miljard liter de grootste Europese coöperatie. Nu zijn ze van die plaats verdrongen door Friesland Campina: „Maar we komen terug”, zegt Jørgensen.

Tot nu toe is Arla op de Nederlandse markt een marginale speler met wat smeer- en fetakaas. Dit in tegenstelling tot de Scandinavische landen en het Verenigd Koninkrijk. Daar is Arla lei-dend.

In de strategie tot 2013 was ook de aankoop voorzien van een vestiging in landen waardoor Arla tot de top-3 van grote merken zou behoren. Nederland stond niet in dat rijtje, hoewel er wel over na was gedacht. „Maar de dagversmarkt was hier sterk in handen van Campina.” Met de aankoop van de fabriek in Nijkerk komt daar verandering in. Arla gaat vooral de con-currentie aan op het gebied van melk, yoghurt en biologische zuivel. „Alleen de kaasproductie blijven we buiten. Daarin zijn we minder sterk.”

De drie wereldmerken Cravendale, Apetina en Lurpak zullen hun intrede doen op de Neder-landse markt en moeten een positie veroveren die net zo sterk is als Friesland Campina. Ook de naam Arla zal als merk zichtbaar worden.

Met Arla lijkt er Nederland een serieuze producent van biologische melk bij te krijgen. „Daar-in willen we hier groot worden”, zegt Jørgensen. Voorzichtig peilt hij waarom het aandeel bi-

ologisch in Nederland zo laag is. Hij meent dat Denemarken niet zoveel anders is terwijl daar de biologische markt 30 procent van het totaal is.

Om een dergelijk marktaandeel hier te veroveren zou de coöperatie wel de markt op moeten, want de gegarandeerde 1,3 miljard liter melk omvat geen biologische melk. Dat kan voor de biologische melkveehouders nog interessant worden.

„De aankoop van Nijkerk was nog niet bekend, of we hadden de eerste Nederlandse boeren al aan de telefoon, die hun melk aanboden.” Voorlopig is dat wat gewone melk betreft niet aan de orde. De 1,3 miljard komt van Friesland Campina-productie en is tien jaar gegarandeerd.

De uitdaging is groot voor Arla meent Førgensen. Van een kleine speler op het gebied van smeer- en fetakaas naar de top drie van dagvers lijkt een hele stap. „Nederland wordt geen gemakkelijke klus. Maar we hebben een goede uitgangspositie.”

De aanhangers van de melkprijsclub DDB (Dutch Dairymen Board) mogen zich niet verheugen in instemming met hun gewenste marktregulering. „Arla ziet het liefst zo weinig mogelijk ingrijpen in de markt. We streven een volle- (dige vrije markt)

Dagblad vh Noorden 2009-06-18

Merkel in actie tegen lage melkprijzen

BRUSSEL/BERLIJN. - De Duitse bondskanselier Angela Merkel gaat de lage melkprijzen vandaag en morgen aankaarten bij de Europese top in Brussel. Merkel wil daar afspreken flexibeler om te gaan met de melkquota. De productielimiet moet volgens haar tijdelijk omlaag, maar het eerdere besluit de melkquota per 2015 af te schaffen blijft wat haar betreft wel overeind.

Melkveehouders uit veel Europese landen demonstreren vandaag en morgen in Brussel bij de EU-top. Onder meer boeren van het *Nederlandse Melkveehouders Vakbond* (NMV) en de *Dutch Dairymen Board* (DDR) eisen daar dat de EU de melkproductie vermindert. De Nederlandse overheid en landbouworganisatie LTO Nederland zien niets in flexibeler melkquota. Minister Gerda Verburg (Landbouw) stelde na beraad hierover in april dat de verwachtingen voor de sector op de middellange en lange termijn best goed zijn.

De 'kleine' NMV en DDB willen de prijsvorming echter niet overlaten aan de wereldmarkt. De meeste boeren kunnen niet meer wachten tot de prijzen internationaal aantrekken, zegt DDB-voorzitter

Sieta van Keimpema. „Als er niks gebeurt halen een heleboel collega's het eind van de zomer niet”, zegt de veehoudster uit het Friese Nes.

„Vergelijk het met een huis dat in brand staat terwijl de brandweer weigert uit te rukken omdat het vuur uiteindelijk wel uit zal gaan”, schetst Van Keimpema het probleem. „Dat is ook de situatie waarin de melkveehouderij nu zit. Als er nu niks gebeurt is er straks van de hele bedrijfstak, één van onze belangrijkste exportsectoren, niks over. ”NMV, DDB en hun Europese evenknie *European Dairy Board* dringen daarom bij het beraad van de Europese regeringsleiders in Brussel aan op een snelle ingreep. Het melkquotum moet tenminste tot april volgend jaar, het begin van het nieuwe melkseizoen, met 5 procent omlaag zodat het aanbod

wordt verlaagd en de prijs aantrekt. Brussel zou dat quotum volgens Van Keimpema tijdelijk van boeren moeten leasen. Verder pleiten de melkveehoudersbonden voor de invoering van een systeem waarbij de productie voortdurend wordt aangepast aan de wereldwijde vraag.
(ANP/DPA/DvhN)

Melkprijs naar laagste punt in tien jaar

LTO vreest problemen voor veel boeren

Door de redactie economie / grafieken
LTO melkprijsvergelijking 2010 en 2012
DEN HAAG – De gemiddelde melkprijs in Europa is op het laagste niveau in tien jaar tijd beland. Boeren krijgen iets meer dan twintig cent per liter, aanzienlijk minder dan de kostprijs (tussen de 30 en 45 cent). Als dat zo blijft, zullen veel bedrijven in de problemen komen.

Dat blijkt uit de gisteren gepresenteerde internationale melkprijsvergelijking van land- en tuinbouworganisatie LTO Nederland. Vorig jaar was de gemiddelde prijs die de boeren voor hun melk kregen nog de hoogste in het afgelopen decennium. Sindsdien is er echter een sterke daling opgetreden.

„Gezien de wijzigingen van het Europese zuivelbeleid wisten we dat de prijzen meer zouden kunnen fluctueren, maar een prijsverval zoals we nu meemaken heeft niemand voor mogelijk gehouden”, aldus Siem Jan Schenk van de melkveetak van LTO. „De huidige prijs melkprijs veroorzaakt op een toenemend aantal bedrijven liquiditeitsproblemen.”

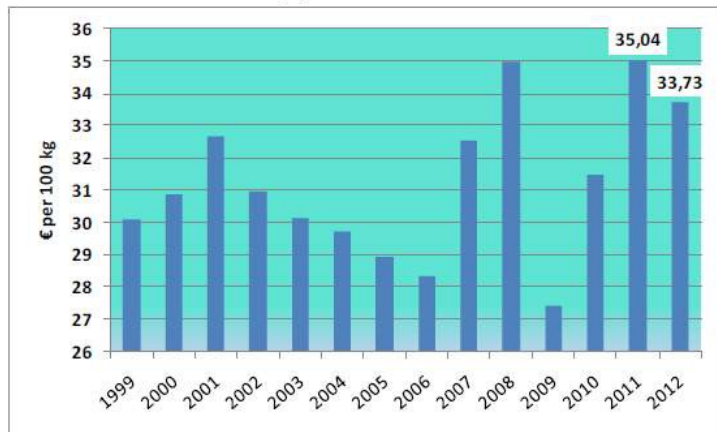
Volgens Schenk leidt een daling van de prijs van tien eurocent per kilo al tot een omzetzdaling van 60.000 euro voor een boer niet ongeveer 75 melkkoeien.

Consumenten merken overigens niets van de lage melkprijs. Supermarkten berekenen die niet door. De eerste helft van het jaar lag de prijs die melkveehouders krijgen zeventien procent lager dan in de eerste zes maanden van vorig jaar, terwijl de prijs van zuivel in de supermarkt in die periode slechts twee procent gedaald is, aldus de Europese Commissie.

Eurocommissaris Mariann Fischer Boel (Landbouw en Plattelandsontwikkeling) vindt het onacceptabel dat supermarkten de prijsval niet doorberekenen aan hun klanten. CHL., de brancheorganisatie van de supers, meent echter dat Brussel zich niet moet bemoeien met de marges die winkels op hun producten berekenen. Als boeren te weinig krijgen voor hun melk, kunnen zij beter bij hun coöperatie aankloppen, menen de supermarkten.

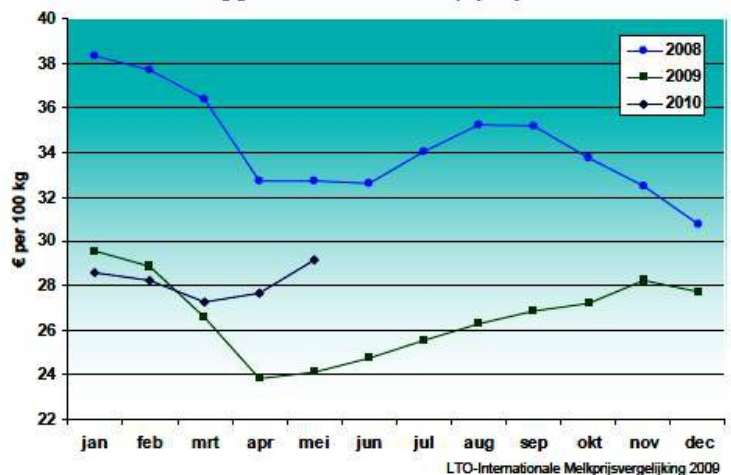
Grafiek 1. Gemiddelde melkprijzen 1999 t/m 2012

MPV_RAPPORT-I TO_2012.pdf

Verwachting voor 2013 is paar ct. hoger zijn dan 2011.....

Grafiek 2. Ontwikkeling gemiddelde voorschotmelkprijzen januari 2008 t/m mei 2010

LTO-Internationale Melkprijsvergelijking 2008

De klap voor de boeren komt hard aan, omdat de melkprijs anderhalf jaar geleden juist ongekend hoog was. Veel melkveehouders investeerden toen in extra productiecapaciteit. Kort daarna zakte de vraag in door de hoge prijzen en de wereldwijde recessie.

LTO kondigde onlangs aan samen met de overheid, banken en brancheorganisaties de gevolgen van de historisch lage melkprijs te willen bestrijden. Minister Gerda Verburg (Landbouw) zegde eerder al toe vier miljoen euro uit te trekken voor een campagne om de melkconsumptie te stimuleren. De boeren bepleiten ook financiële steun en uitgebreidere garantieregelingen.

De lage prijzen leiden tot toenemende schaalvergroting in de melkveehouderij. Steeds minder bedrijven produceren steeds meer melk. De afgelopen tien jaar daalde het aantal melkveehouders in Nederland van ruim 33.000 naar circa 20.500, een afname van 38 procent. De gemiddelde productie per bedrijf steeg in die periode met circa zeventig procent naar ruim 60.000 liter.

Een deel van de productiestijging is te verklaren door de hogere melkopbrengst per koe. De gemiddelde Nederlandse melkkoe was in 1998 goed voor 6777 liter melk per jaar. In 2008 was dat gestegen tot 7926 liter. (GPD)

Dagblad vh Noorden 2009-07-21

Brussel wil boer helpen, maar blijft bij afschaffing melkquota

BRUSSEL ■ De Europese Commissie wil niet tornen aan de afspraken om het systeem van melkquota geleidelijk af te schaffen. Dat staat volgens een ingewijde in de concept-tekst van een rapport over de problemen van de melkveehouders dat Europees Commissaris Mariann Fischer Boel (Landbouw) morgen presenteert.

De EU-leiders hadden tijdens een top in juni om dit rapport gevraagd. Premier Jan Peter Balkenende zei toen echter al dat hij wilde vasthouden aan de voorgenomen liberalisering van het landbouwbeleid in de EU. Onderdeel daarvan is dat de melkquota in 2015 verdwijnen. In het rapport toont de Europese Commissie zich wel bereid lidstaten toe te staan individuele bedrijven te steunen zonder dat dat als staatssteun wordt aangemerkt. De commissie zegt verder te willen bekijken of de melkveehouders van de supermarkten een eerlijke prijs ontvangen voor hun producten.

Melkveehouders voeren al weken actie voor meer steun van de EU. Veel van hen komen in problemen door de prijsval. De melkprijs ligt 30 procent lager dan vorig jaar. Vorige maand nog stroomden enkele duizenden boeren per trekker naar Brussel om aandacht te vragen voor hun penibele situatie. Volgens de boerenorganisaties dreigen bedrijfssluitingen en faillissementen als de Europese Unie niet heel snel ingrijpt.

Belangenorganisatie *European Dairy Board* dringt er op aan om het melkquotum tijdelijk met 5 procent terug te brengen, tenminste tot april volgend jaar. Brussel zou dat quotum tijdelijk van boeren moeten leasen zodat er minder aanbod van melk is in de EU en de prijzen aantrekken. Voor de langere termijn zou er een systeem van flexibele quotering in de EU moeten komen waarbij de melkproductie voortdurend wordt aangepast aan de wereldwijde vraag.

's Lands grootste boerenorganisatie LTO Nederland is tegen deze voorstellen van de kleinere melk-veevakbonden NMV en DDB. Zij stellen zich achter het standpunt van landbouwminister Gerda Verburg dat de prijs moet worden overgelaten aan het vrije spel van vraag en aanbod op de wereldmarkt. De bewindsvrouw liet onlangs nog weten dat zij wil vasthouden aan de voorgenomen afschaffing van de quotering per 2015.

Anders dan de Duitse bondskanselier Angela Merkel, die zich heeft uitgesproken voor een flexibele quotering, wil Verburg niks weten van zelfs maar een tijdelijke verruiming van de quota. Ingrijpen in de Europese zuivelmarkt is volgens de Nederlandse minister ook niet nodig. (ANP)

Extra-beraad

Het rapport dat Fischer Boei morgen presenteert, staat op 7 september centraal tijdens een extra beraad van de EU-ministers van landbouw. Dat overleg is ingelast op aandrang van de Europese regeringsleiders. Met name de Duitse bondskanselier Angela Merkel en de Franse president Nicolas Sarkozy dringen aan op maatregelen ter bescherming van de omvangrijke melkveehouderij in hun landen.

Leeuwarder Courant 2009-08-04

Prijs melkquotum houdt nog stand – 70 ct./kg.

ZWOLLE - De markt voor melkquotum lijkt niet echt te lijden onder de extreem lage opbrengst van melk. Volgens leden van de *Nederlandse Vereniging van Makelaars* afdeling agrarisch onroerend goed worden er vooral grote partijen gekocht door boeren die snel willen groeien. Doordat er wel vraag is en weinig aanbod blijft de prijs op peil.

Opmerkelijk is de vraag van boeren die enige tijd geleden hun quotum hebben verkocht om te profiteren van de hoge prijzen en nu weer willen kopen. De prijzen schommelen sterk van €0,17 tot €0,184 per kilo vet in de melk. Dat is ongeveer €0,70 per liter. De markt is op dit moment vrij stabiel met een licht dalend tendens, meldt de NVM. Voor de rest van het jaar worden geen grote veranderingen verwacht.

De markt voor grote complete melkveebedrijven was het afgelopen half jaar goed, maar door het geringe aanbod moeilijk. De vraag is nog altijd groot van de kant van verplaatsters die elders zijn uitgekocht wegens woningbouwplannen en in toenemende mate door aankoop van grond voor natuur en ruimte voor de rivieren. Deze willen een nieuwe start maken met een bedrijf van behoorlijke omvang en moderne gebouwen. In Friesland staan overigens wel complete bedrijven al langere tijd te koop.

Opmerkelijk is het gebrek aan belangstelling voor nevenactiviteiten en verbreding in het Noorden. Terwijl elders in het land verbreding en nevenactiviteiten een bloeiende tak vormen, is daarvan in het Noorden geen sprake.

In de glastuinbouw is de financiële crisis goed merkbaar. Banken zijn bijzonder voorzichtig in het verstrekken van krediet en verkoop van zelfs goed renderende bedrijven verloopt moeizaam. Buiten de greenports, geclusterde kasebieden zoals Agriport in West-Friesland, neemt het aantal faillissementen toe. Binnen de greenports is de houding vooral afwachtend. Dalen-

de prijzen voor energie en daardoor minder rendement van warmte-krachtkoppeling oefenen eveneens een neerwaartse druk uit op de prijzen.

Leeuwarder Courant 2009-08-07

Crisis in crisisoverleg over zuivel – DDB stapt op

LEEWARDEN - De *Dutch Dairymen Board*, de melkprijzorganisatie van melkveehouders, is gisteren uit het crisisoverleg gestapt over de malaise in de zuivelsector. De organisatie van melkveehouders vindt dat LTO Nederland, de zuivelindustrie, de Rabobank en het Centraal Bureau Levensmiddelen veel te weinig oog hebben voor voorstellen die een verbetering beogen van de melkprijs op korte termijn.

De bom barstte doordat vertegenwoordigers van LTO en de zuivelindustrie ook geen heil zagen in een afgezwakte voorstel van de DDB: het op vrijwillige basis 'verhuren' van melkquotum aan de Europese Commissie. Dat zou dan moeten gebeuren tegen een bepaalde Europese vergoeding uit het Europese zuivelbudget.

Het liefst heeft de DDB dat alle Europese melkveehouders het quotum met 5 tot 10 procent realiseren. Als de vraag naar zuivel door de recessie minder is, moet het melkaanbod aangepast worden, zo redeneert deze organisatie die nauw verwant is aan de *Nederlandse Melkveehouders Vakbond* (NMV).

Voor de melkprijzorganisatie is aanbodbeperking een zeer principieel punt. Na afwijzende reacties van de partners stapten de DDB-vertegenwoordigers op. „We zijn niet langer bereid aan een dergelijke schertsvertoning mee te doen”, aldus DDB-voorzitter Sieta van Keimpema uit Nes (B).

Voorman Slem Jan Schenk van LTO-melkveehouderij verklaart dat andere partners niets in het DDB-voorstel zien. „Het wordt een veel te dure maatregel zonder enig effect. Het Europese melkquotum wordt bij lange niet volgemolken. De onderschrijding bedraagt circa 4 procent. Melkveehouders met een overschot aan melkquotum zullen dit deel inleveren, maar het melkaanbod verandert daardoor niet.”

Het crisisoverleg is een initiatief van LTO en begon afgelopen maandag. Het doel is om gezamenlijk met initiatieven te komen om de financiële pijn onder boeren te verzachten. „Vooraf heb ik gezegd dat we ons moeten richten op punten waarover we wel tot een akkoord kunnen komen.” Schenk doelt onder meer op de steun van €15.000 die nationale overheden gedurende drie jaar aan boeren en tuinders mogen uitkeren en op het onderzoek naar de margeverdeling in de zuivelketen van boer tot consument.

Schenk benadrukt dat het overleg voortgezet wordt ook zonder DDB.

Dagblad vh Noorden 2009-08-13

Melkveehouders vragen hulp Verburg

BUREN ■ De Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) en de Dutch Dairymen Board (DDB) vragen minister Gerda Verburg (LNV) om steun voor een plan van de European Milk Board om de problemen op de zuivelmarkt op te lossen. In een brief pleiten ze voor een pakket van maatregelen, dat onder meer beperking van het aanbod regelt.

Crisis in de melkveehouderij

Nico Hylkema

De melkveehouderij lijdt pijn. De melkprijs is al geruime tijd met ruim 20 cent per liter ver beneden de kostprijs en boeren zagen hun inkomen dit jaar al met 60 procent dalen. Over de aanpak is men het niet eens.

Is de **liberalisering** het ei van Columbus voor de Nederlandse melkveehouder of dreigt juist hier de melkveehouderij krakend vast te lopen? Langzaam groeit de weerstand tegen het produceren van melk voor de wereldmarkt, zonder bescherming, zonder mogelijkheden de scherpe kantjes van die wereldmarkt te vermijden.

De tegenstelling onder de Nederlandse boeren is groot. Aan de ene kant staan **het kabinet, de Rabobank en de grote boerenbond LTO** die geen weg terug zien van de door Brussel ingezette liberalisering. Aan de andere kant staat de *Nederlandse Melkveehouders Vakbond* (NMV) en de *Dutch Dairymen Board* (DDB), die de melkveehouderij willen reguleren, het liefst naar Canadees model. In fora op het internet verwijten boeren elkaar onnozelheid, slaafsheid aan de zuivelcoöperaties en gebrek aan realisme.

Toen in 2007 de melkprijs voor boeren omhoog schoot tot rond de 50 cent, hadden de voorstanders van verregaande liberalisering de wind mee. Natuurlijk, de melkprijs zou schommelen maar het gemiddelde zou toch ruim boven de 30 cent liggen. Inmiddels zuchten sommige boeren nu al een jaar onder een melkprijs van rond de 20 cent en neemt de weerstand tegen de vrije markt toe.

De extreem lage melkprijs komt niet doordat boeren ineens te veel zouden melken, maar door vraaguitval. Het speelt vooral bij de industriële ingrediënten. Toen de zuivelprijzen in 2007 naar ongekende hoogten stegen, gingen wereldwijd kalvermelkproducenten, bakkerijen, pizabakkers en andere voedingsmiddelenbedrijven naarstig op zoek naar goedkopere alternatieven voor melkpoeder, kaas en boterolie.

Daarbij komt de al jaren afnemende consumptie van melk, kaas en boter in West-Europa. De mondiale kredietcrisis frustreert daarnaast export naar derde landen, doordat banken moeizaam exportgaranties afgeven.

Dankzij de hoffinancier van de landbouw, de Rabobank, houden veel boeren nu nog het hoofd boven water. De bank meent dat de melkveehouderij over het geheel genomen solvabel is, door het vele kapitaal in grond. Daarom gaan boeren zelden failliet. Ze stoppen hooguit. En daarom ook blijft de Rabobank relatief gul met krediet, zelfs voor boeren die hun geld in melkquotum en dure grond steken.

De Amerikanen als kampioenen van de vrije markt steunen de melkveehouderij met verkapte subsidies van miljarden dollars. Zelfs binnen Europa geven landen als Frankrijk en Duitsland hun boeren financiële steun. Het doet zelfs vroege voorstanders van liberalisering twijfelen aan de mogelijkheid van een echt vrije markt. Alleen in Nederland wil de overheid de boer geen bescherming bieden tegen de kille wind van de vrije markt.

Boer Smeenk melkt 800.000 en wil naar 1.2 mln.

Smeenk is ervan overtuigd, dat er met een gemiddelde melkprijs van rond de 33 cent per liter heel goed te boeren valt. Hij berekent zijn eigen kostprijs op 30 cent. Uiteindelijk wil hij samen met zijn vrouw na 2015 1,2 miljoen liter melk per jaar produceren in de huidige stal. „Of verdere groei daarna nog rendabel is, zien we dan wel weer”.

Nu zit hij rond de 800.000 liter. De afgelopen vier jaar heeft hij geen melkquotum meer gekocht. Dat quotum is hem de afgelopen tijd veel te duur geweest en is het nog. „Ik wil een goed inkomen uit mijn werk. We produceren al langer op wereldmarktniveau en om dat te bolwerken moet ik uiteindelijk groeien. Maar wie nu nog quotum koopt, legt zichzelf aan het infuus van de bank. Het is je bedrijf kunstmatig draaiende houden.”

Dat produceren tegen wereldmarktprijs is al jaren geleden ingezet. „Dat draai je nu niet meer terug. Bovendien heb je na 2015 geen quotumkosten meer, dus dat geeft ruimte om een lagere melkprijs op te vangen. Je moet de schuld niet geven aan de coöperaties. Het is vervelend een melkfabriek af te rekenen op de situatie van nu. Dat is opruiing en napraten van de buurman. Ook wij hebben onze strategie bij moeten stellen. Door de financiële crisis houdt de lage melkprijs langer aan dan verwacht.”

Smeenk voelt er niets voor boeren met steunmaatregelen overeind te houden. „Natuurlijk komt de huidige inkomenssteun (ongeveer 3,5 cent per liter melk) uit Brussel mij ook goed uit. Maar het verhoogt indirect onze kostprijs, doordat er boeren niet stoppen, die eigenlijk met te weinig rendement doorwerken.”

VRIJWILLIG

Smeenk: „Je moet nooit vergeten, dat je vrijwillig boer bent. Ik snap niet dat er clubs zijn die denken dat je een melkprijs kunt afdwingen van 40 cent, of dat het Canadese systeem hier zou werken. Dit is de grote mensenwereld. Allemaal minder melk produceren klinkt mooi, maar ik haal mijn variabele kosten nog wel uit elke liter melk. Onze continuïteit lijdt er niet onder.”

Beter zou het zijn, als een categorie boeren nu zou stoppen die op de lange duur toch geen toekomst heeft. „Er is geen plek voor iedereen. Die categorie houdt de grond- en quotumprijs hoog. Het geloof in de juistheid van de keuze van Brussel wankelt niet. Liberalisering is onomkeerbaar, maar iedereen moet zich er wel aan houden. Ook boerenbond LTO moet niet beginnen te draaien en voet bij stuk houden. De melkveehouderij blijft wel in Nederland. Het zou heel duur worden het landschap te onderhouden. Een voordeel is nog, dat grootschaliger boeren gemakkelijker een mooi landschap oplevert.

CANADA: Een paradijs voor melkveehouders

[Aan Dirk van der Meulen]

Des te langer de malaise in de melkveehouderij aanhoudt, des te vaker wordt gewezen naar Canada. Vooral onder de aanhangers van de boerenmelkprijs organisatie *Dutch Dairyman Board* (DDB) ontpopt het land zich meer en meer tot een paradijselijk oord voor melkveehouders. Dat is te danken aan een flexibel quoteringssysteem, dat een goede melkprijs garandeert.

Canada is 330 keer zo groot als Nederland en telt circa 34 miljoen inwoners. Volop ruimte derhalve en dat gegeven, samen met het natuurschoon en de westerse levensstijl, heeft altijd een enorme aantrekkingskracht uitgeoefend op veel agrariërs in het dichtbevolkte Nederland. Vanaf de Tweede Wereldoorlog tot nu toe kozen duizenden boeren en tuinders voor een nieuw bestaan aan de andere zijde van de grote plas.

Op die lijst met voordelen staat sinds kort een ander aspect prominent op nummer één: het Canadese zuivelsysteem, de zogenaamde Milk Marketing Board met zijn provinciale organisaties. Het systeem werkt ook met een melkquotering zoals we die in de Europese Unie kennen, maar is volledig gericht op de binnenlandse markt.

De omvang van de melkplas en de kostprijs van de boeren wordt jaarlijks twee keer vastgesteld in onderhandelingen tussen boeren, zuivelindustrie, de politiek en consumentenorganisaties. De boerenkostprijs is het gemiddelde van de kostprijzen van een roulerend aantal van circa 250 bedrijven. Vervolgens wordt onderhandeld over een margeverdeling.

Marktvraag

Door het systeem produceren Canadese melkveehouders nooit meer dan de marktvraag en kan de zuivelindustrie een zeer goede melkprijs uitkeren van omgerekend 45 tot 50 eurocent per liter. Collega's in Europa en de VS moeten met de helft genoegen nemen. Opvallend is, zo zegt DDB-vicevoorzitter Gerrit Kroes, dat de Canadese consument niet meer voor zijn zuivelpakket betaald dan de Amerikaanse.

Hoewel sprake is van een beschermde markt, heeft Canada weinig problemen met wereldhandelsorganisaties zoals GATT en WTO. „Dat komt doordat het land niet meer dan 5 procent exporteert. Als je aan die voorwaarde voldoet, zijn er geen problemen”, zegt Arend Otten uit Hoogeveen. Otten is emigratiemakelaar. Zijn bedrijf heeft circa 250 Nederlandse boeren naar Canada begeleid.

Boeren staan overigens niet in de rij om naar Canada af te reizen. Door de aantrekkelijkheid van het systeem zijn de bedrijven er peperduur. „Als je boel hier verkoopt, moet je in Canada genoegen nemen met een aanmerkelijk kleiner bedrijf”, aldus Otten, die dit voorjaar een reddingsplan voor de Nederlandse en West-Europese melkveehouderij presenteerde.

Hij biedt 53 cent per kilogram melk, mits de boeren hun productie met 20 procent inkrimpen, ze hun stemrecht bij de coöperatie aan hem toevertrouwen en hij minimaal de helft van de West-Europese melkplas in handen heeft. „Met mijn plan hoeven boeren niet naar Canada te emigreren. we introduceren het systeem gewoon in Europa.” Volgens Otten is de animo groot, maar aantallen wil hij niet noemen.

Vergrootglas

Hoe aantrekkelijk ook, het Canadese systeem één op één naar Europa kopiëren is niet reëel, zegt melkveehouderijvoorman Siem Jan Schenk van de LTO-Nederland. „Canada is met 8 miljard kilo melk op zuivelgebied een niet al te grote speler. Dan lig je wat minder onder het vergrootglas bij de WTO dan Europa met 135 miljard kilo en een wereldmarktexport van 111 procent.”

Schenk: „Maar stel dat Europa ook kiest voor zelfvoorziening, dan moet je de melkplas met 10 procent inkrimpen. Binnen de 27 lidstaten wordt dat een eindeloze discussie. Ik kan me niet voorstellen dat melkimporterende landen als Italië en Griekenland net zoveel quotum willen inleveren als sterk exporterende landen als Nederland en Denemarken. Bovendien heeft de Europese politiek gekozen voor vrije agrarische markten. En laten we wel wezen, aan het Canadese systeem kleven ook nadelen. Bedrijven zijn bijna niet meer over te nemen door die hoge land- en quotumprijzen.”

Dagblad vh Noorden 2009-08-22

'Wij melkveehouders mogen nu het gelag betalen'

Reserves boeren slinken snel

Melkveehouders hebben het zwaar nu de melkprijs flink is ingezakt. Een heleboel bedrijven kunnen de vaste lasten niet of nauwelijks meer opbrengen.

Reportage: Door Ben Ackermans

SPRANG-CAPELLE ■ De tankwagen met melk draait juist het erf af. Of daar zijn verlies gaat, is de vraag aan Willem Spierings. "Dik", antwoordt die. "Veel langer moet het niet duren", zal hij later zeggen.

De tachtig koeien die Spierings (57) en zijn zoon Patrick (30) melken op de boerderij met 42 hectare in de polder bij Sprang-Capelle, vullen elke veertien dagen vijf van deze tankauto's. **Nemelco** in Gorinchem, zijn afnemer, verwerkt de melk tot instant volle melkpoeder dat wordt afgezet in Zuid-oost-Azië en in de industrie voor ijs en chocolade.

Per kilo krijgt hij er op dit moment 23,81 eurocent voor. Vergeleken met andere boeren, dankzij goede vet- en eiwitgehalten, nog niet het slechtst denkbare. Het kan meerdere centen schelen. Hoewel hij niet alle details paraat heeft, kan hij één ding wel zeggen: dit is ver onder de kostprijs.

'De kop omhoog en de rug recht'

Spierings pakt er de afrekeningen bij. Een jaar geleden was de melkprijs 33,69 cent en beurde hij in juni 22.500 euro voor 66.000 kilo hij. Dezelfde hoeveelheid bracht nu 7000 euro minder op. Over het eerste halfjaar van 2009 werd er ten opzichte van een jaar eerder 40.000 euro minder bijgeschreven op zijn bankrekening.

„Ik vraag me dan af: waar is dat geld gebleven? Onze melk gaat de wereldmarkt op. Maar voor de boer wiens product in het winkelschap hier terecht komt is de prijs niet anders. Mijn vrouw ziet in de supermarkt niet dat de melk goedkoper is geworden.” Niet dat hij schuldigen voor de val in de melkprijs kan aanwijzen. „Ik weet dat gewoon niet. Komt het door de kredietcrisis? Komt het door de liberalisering op de wereldmarkt? Wat ik wel weet is dat wij het

gelag betalen. Want 7000 euro per maand meer, daar zou je bij de bakker en de slager wel mee terecht kunnen.”

Zoon Patrick is voorbestemd het bedrijf voort te zetten. In de afgelopen jaren heeft Willem Spierings mede daarom geïnvesteerd in een nieuwe tank en een nieuwe trekker. En hij kocht 20.000 liter aan melkquotum bij. "Zuur betaald nu. Maar ja, je moet ontwikkeling in je bedrijf hebben. Bij ons is die geleidelijk. Maar er zijn ook boeren die hard groeien, die fors investeren in quotum, een melkrobot of een nieuwe stal. Die zullen met de huidige prijzen snel naar de bank moeten, voor uitstel van aflossing of uitbreiding van de hypotheek.”

'Alles begint bij inzicht in kostprijs'

Specialisten bij het accountantsen adviesbureau ABAB hebben hun handen vol aan melkveehouders die om raad vragen. "De situatie is behoorlijk ernstig", zegt marktmanager Ineke Couwenberg.

"Ook de beste melkveehouders kunnen momenteel niet produceren zonder dat er geld bij moet. Een heleboel bedrijven zijn niet meer in staat hun vaste lasten af te lossen. De eerste stap is dan om die afdracht in overleg met de bank stil te zetten. Op het moment dat dat niet helpt, wordt het natuurlijk nog nijpender."

ABAR adviseert melkveehouders vooral zich snel te verdiepen in de bedrijfscijfers. "Alles begint bij inzicht in je kostprijs door het jaar heen." Een boer die dat weet en ook de kritieke opbrengstprijzen van de melk kent - wat hij minimaal moet krijgen om aan zijn betalingsverplichtingen te voldoen - kan daar beslissingen op afstemmen. "Bijvoorbeeld over de vraag of hij een vaars wel in productie moet brengen, als elke liter toch alleen maar geld kost."

Veehouders doen er volgens Couwenberg verder verstandig aan prognoses te maken voor hun liquiditeitspositie in het komende halfjaar. "Je kunt maar beter weten of je binnen je kredietlimiet blijft voordat je de rekeningen niet meer kunt betalen of de bank bij jou aanklopt."

Spierings zelf is overzichtelijk gefinancierd „Ik ben wat behoudend” - en legde vorig jaar nog een reserve aan.”Dat geeft wat armslag, maar zo hard als het nu gaat bestaat die niet lang meer.”

Zonder hulp van buiten houden de meeste melkveehouders het volgens hem geen jaar meer vol. Hulp zou kunnen bestaan uit ruimte in de aflossing of herfinanciering voor de korte termijn.

En wat kan hij zelf doen? Op voer of kunstmest denkt hij weinig te kunnen besparen. „Zo efficiënt mogelijk werken. Misschien terug gaan in het aantal koeien. Maar die blijven wel de wei in gaan, ook al zijn ze binnen beter te sturen. De koe hoort in het landschap, dat geef ik niet graag prijs.” In doemdenken wil hij niet vervallen. "We moeten er maar iets van zien te maken. De kop omhoog en de rug recht." (GPD)

LEEUWARDER COURANT 16 oktober 2009

Boete melkveehouders €44 miljoen

BRUSSEL (ANP) - Nederlandse melkveehouders moeten Brussel bijna €44 miljoen superheffing betalen wegens overproductie van melk. De boeren molken 1,4 procent meer dan het door de EU toebedeelde quotum van circa 11 miljard liter. Nederland is een van de vijf landen met een te hoge melkproductie. De boeren in Italië spannen de kroon. Zij overschreden hun quotum met 1,5 procent. De totale melkproductie lag in de EU 4,2 procent onder het Europese melkquotum. Brussel schaft het systeem van de melkquota per 2015 af.

Zuivelsysteem Canada garandeert boer goede melkprijs

Achtergrond – over de Milk Marketing Board

Hoe langer de malaise in de melkveehouderij aanhoudt, hoe aantrekkelijker het flexibele quoteringssysteem in Canada lijkt. Dat garandeert een goede melkprijs voor de boer.

[Door Aan Dirk van der Meulen en Niko Hylkema]

De ruimte, westerse levensstijl en het natuurschoon van Canada hebben altijd een enorme aantrekkingskracht uitgeoefend op agrariërs in het dichtbevolkte Nederland. Op die lijst van voordelen staat sinds kort een ander aspect prominent op nummer één: het Canadese zuivel-systeem, de zogenaamde **Milk Marketing Board**. Het systeem werkt met een melkquotering zoals we die in de Europese Unie kennen, maar is volledig gericht op de binnenlandse markt.

De omvang van de melkplas en de kostprijs van de boeren wordt jaarlijks twee keer vastgesteld in onderhandelingen tussen boeren, zuivelindustrie, de politiek en consumentenorganisaties. Door het systeem produceren Canadese melkveehouders niet meer dan de marktvrage en kan de zuivelindustrie een zeer goede melkprijs aan de boeren uitkeren van omgerekend 45 tot 50 eurocent per liter.

De *Dutch Dairymen Board*, die voor het Canadese model pleit. Zegt dat dit niet nadelig hoeft uit te pakken voor de consument. De consument in Canada betaalt hetzelfde voor zijn zuivel als iemand in de VS, terwijl de boeren daar net als in Europa de helft minder krijgen voor hun melk, aldus vicevoorzitter Gerrit Kroes.

Aan het Canadese systeem kleven ook nadelen

Hoewel sprake is van een beschermde markt, heeft Canada weinig problemen met wereldhandelsorganisaties zoals GATT en WTO. „Dat komt doordat het land niet meer dan vijf procent exporteert. Als je aan die voorwaarde voldoet, zijn er geen problemen”, zegt Arend Otten uit Hoogeveen. Otten is emigratiemakelaar. Zijn bedrijf heeft circa 250 Nederlandse boeren naar Canada begeleid.

Boeren staan overigens niet in de rij om naar Canada af te reizen. Door de aantrekkelijkheid van het systeem zijn de melkveebedrijven er peperduur. „Als je de boel hier verkoopt, moet je in Canada genoeg nemen met een aanmerkelijk kleiner bedrijf”, aldus Otten.

Hoe aantrekkelijk ook, het Canadese systeem één op één naar Europa kopiëren is niet reëel. zegt melkveehouderijvoorman Siem Jan Schenk van de LTO-Nederland. „Canada is met 8 miljard kilo melk op zuivelgebied een niet al te grote speler. Dan lig je wat minder onder het vergrootglas bij de WTO dan Europa met 135 miljard kilo en een wereldmarktexport van 10 procent.”

Schenk: „Stel dat Europa ook kiest voor zelfvoorziening dan moet je de melkplas met tien procent inkrimpen. Binnen de 27 lidstaten wordt dat een eindeloze discussie. Ik kan me niet voorstellen dat melkimporterende landen als Italië en Griekenland net zoveel quotum willen inleveren als sterk exporterende landen als Nederland en Denemarken. Bovendien heeft de Europese politiek gekozen voor vrije agrarische markten. En laten we wel wezen, aan het Canadese systeem kleven ook nadelen. Bedrijven zijn bijna niet meer over te nemen door die hoge land- en quotumprijzen.”

Germ en Tineke Miedema uit Tzummarum emigreerden in 2000 naar Canada. Germ Miedema prijst de zegeningen van het Canadese systeem. „Wij mopperen wel eens als je intens wat

minder mag melken, maar als je daarmee de melkprijs van 50 cent overeind kunnen houden, dan heb je eigenlijk niets te klagen.” Of het systeem ook toepasbaar is in Europa betwijfelt Miedema. „Het probleem in Europa wordt veroorzaakt door de grote verschillen in kostprijs. Het is bijna niet te doen om daar voor iedereen dezelfde richtprijs aan te verbinden.”

Melkveehouder Gerben Smeenk uit Makkinga vindt dat boeren realistische: moeten zijn. „Ik snap niet dat er clubs zijn die denken dat je een melkprijs kunt afdwingen van 40 cent, of dat het Canadese systeem hier zou werken. Dit is de grote mensenwereld. Allemaal minder melk produceren klinkt mooi, maar ik haal mijn variabele kosten nog wel uit elke liter melk. Onze continuïteit lijdt er niet onder.” Smeenk is ervan overtuigd, dat er met een gemiddelde melkprijs van rond de 33 cent per liter heel goed te boeren valt. Hij berekent zijn eigen kostprijs op 30 cent.

We wisten allemaal dat de prijzen zouden gaan schommelen. Met een melkprijs die daalt tot 25 cent per liter is prima te leven voor een tijdje.” De huidige paniek onder boeren wijt Smeenk aan de extreem hoge melkprijs van tegen de 50 cent in het najaar van 2007. „Dat heeft boeren op het verkeerde heen gezet. De verwachting was namelijk dat de prijs zou gaan schommelen tussen de 25 en de 35 cent. Vorig jaar was het gemiddelde nog bijna 40 cent. Maar daar moet je niet opgaan investeren.” (GPD)

Crisis in de melkveehouderij

De melkprijs is al geruime tijd met ruim 20 cent per liter ver beneden de kostprijs en boeren zagen hun inkomen dit jaar al met 60 procent dalen. Over de aanpak is men het niet eens.

Aan de ene kant staan het kabinet, de Rabobank en de grote boerenbond LTO die geen weg terug zien van de door Brussel ingezette liberalisering. Aan de andere kant staan de Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) en de Dutch Dairynten Board (DDB), die de melkveehouderij willen reguleren, het liefst naar Canadees model. In fora op het internet verwijten boeren elkaar onnozelheid, slaafsheid aan de zuivelcoöperaties en gebrek aan realisme.

Toen in 2007 de melkprijs voor boeren omhoog schoot tot rond de 50 cent, hadden de voorstanders van verregaande liberalisering de wind nee. Natuurlijk, de melkprijs zou schommelen, maar het gemiddelde zou toch ruim boven de 30 cent liggen. Inmiddels zuchten sommige boeren nu al een jaar onder een melkprijs van rond de 20 cent en neemt de weerstand tegen die vrije markt toe.

De extreem lage melkprijs komt niet doordat boeren ineens te veel zouden melken, maar door vraaguitval. Die speelt vooral bij de industriële ingrediënten. Toen de zuivelprijzen in 2007 naar ongekende hoogten stegen, gingen bakkerijen, pizzabakkers en andere voedingsmiddelenbedrijven naarstig op zoek naar goedkopere alternatieven voor melkpoe-der, kaas en boterolie. Daarbij komt de al jaren afnemende consumptie van zuivel in West-Europa.

Ministers wijzen lager melkquotum af

BRUSSEL - Duitsland en Frankrijk hebben tevergeefs geprobeerd de melkquota in de EU de komende jaren te bevriezen of zelfs te verlagen. De pogingen stuitten op verzet van minister Gerda Verburg (Landbouw), de EU-commissaris en veel anderen, zo bleek gisteren tijdens EU-beraad in Brussel. Duitsland en Frankrijk hadden met hun plan een impuls willen geven aan de prijs die boeren krijgen voor hun melk.

Het EU-beraad was belegd wegens de historisch lage handelsprijs van melk. Honderden melkveehouders eisten gisteren tijdens een demonstratie in Brussel steun wegens die ontwikkeling. De meeste EU-landen gaven gisteren aan vast te houden aan de eerdere afspraak dat de melkquota moeten stijgen. In 2015 moet de productielimiet zelfs verdwijnen.

Verburg en haar collega's zien genoeg andere kansen om boeren te helpen. Zo betaalt Nederland de inkomstenstoeslag vervroegd uit. De overheden mogen ook quota opkopen en boeren subsiëren om te stoppen. Verburg vindt dat niet nodig in Nederland: „De quota en grond zijn heel wat waard. Boeren kunnen dat verkopen”

LEEWARDER COURANT

16 september 2009, pag. 13

Sita van Keimpema. Boerenvrouw uit Nes. Als voorzitter van de Dutch Dairy Board en vice-voorzitter van de European Milk Board actief als belangenbehartiger van melkveehouders. Heeft met echtgenoot een melkveebedrijf in Friesland.

„De melkprijs ligt al maandenlang ver onder de kostprijs. Er is sprake van een wereldwijde crisis in de melkveehouderij en lichtpunten zijn er nauwelijks. Ik voorzie een verdere verslechtering door toenemende schuldenlast en de aanhoudend lage prijs. Die zullen het resultaat van de veehouders verder drukken. Uitbetaling van de toeslagrechten kan even verlichting geven, maar de royale productie over het Nederlandse **melkquotum** zal de boeren tot maatregelen dwingen. Hun financiële situatie zal daardoor nog nijpender worden.”

Boerenprotest: LTO hekelt acties melkveehouders

Albert Jan Maat ‘Kabinet moet boer niet extra belasten’

door Hans Gertsen

Hoewel hij het uitrijden van melk afkeurt, neemt LTO voorman Albert Jan Maat het op voor boeren en tuinders. Die mogen nu niet verder worden belast, zegt hij. ‘Dat trekken ze niet meer’.

DEN HAAG - De crisis baart Albert Jan Maat, voorzitter van LTO Nederland grote zorgen. Want ondernemers - boeren en tuinders in het bijzonder - worden onevenredig hard geraakt. „De meeste Nederlanders gaan er volgend jaar 0,25 procent in koopkracht op achteruit. Maar zelfstandige ondernemers hebben te maken met inkomstendalingen van vele tientallen procenten. Meer dan de helft van de boeren en tuinders heeft op dit moment nauwelijks of geen inkomsten meer en teert in op het eigen vermogen.”

Zelfstandige ondernemers zijn volgens Maat ‘het hart van de economie’. „Zelfs als ze een jaar nauwelijks of geen inkomen uit hun bedrijf halen, werken ze keihard door om de zaak draaiende te houden. Maar ze moeten wel gemotiveerd blijven.”

Het kabinet kan daaraan bijdragen. „Dat gebeurt al door de kredietverlening voor de export op peil te houden, de zelfstandigenaftrek voort te zetten en verliezen over meer jaren fiscaal te verrekenen. Maar tegelijkertijd moet er alles aan worden gedaan om te voorkomen dat ondernemers op andere gebieden met extra lasten worden opgezadeld.”

Hij noemt als voorbeeld de plannen om boeren meer te laten meebetalen aan de destructie van dode dieren. „Het is onverantwoord om ondernemers die het nu al zo moeilijk hebben met nog hogere lasten op te zadelen. Dat trekken ze gewoonweg niet meer. De overheid moet zich realiseren dat de land- en tuinbouw nog altijd de grootste exportsector van het land is.”

Een andere bron van zorg is de invulling van de Natura 2000 gebieden. Maat vreest dat strenge milieueisen de ontwikkeling van de boerenbedrijven in de weg komen te staan. In plaats van boeren op te zadelen met allerlei belemmeringen, zouden ze juist meer moeten worden ingeschakeld bij natuurbeheer.

De problemen van de melkveesector gaan Maat aan het hart. Uit protest tegen de extreem lage melkprijs reden Europese boeren gisteren opnieuw miljoenen liters melk uit over hun akkers. Door overproductie en het inzakken van de vraag op de wereldmarkt krijgen boeren amper nog twintig cent per liter geproduceerde melk, terwijl de kostprijs tussen de 35 en 40 cent ligt.

Maar Maat gelooft niet dat de rebellerende melkveehouders er in zullen slagen de liberalisering van het Europese landbouwbeleid terug te draaien. En de gekozen methode, het uitrijden van melk over akkers, wijst hij af. „Het uitrijden van melk over akkers, vind ik afschuwelijk. Het is niet goed voor de beeldvorming om een waardevol product als melk zomaar weg te gooien”, aldus Maat.

De *Nederlandse Melkveehouders Vakbond* (NMV) en de *Dutch Dairyman Board* (DDB) pleiten voor vergaande aanpassing van het Europese zuivelbeleid. Maat: „Zij willen terug naar de tijd dat de EU nog minimumprijzen vaststelde en hoge invoertarieven op buitenlandse zuivelproducten had. Maar er is nu eenmaal gekozen voor liberalisering van de landbouw. Dat kun je niet meer terugdraaien.” Volgens Maat zou prijssteun in de vorm van verdere beperking van de productie nadelig uitpakken voor Nederlandse boeren, die zestig procent van hun melk exporteren. Hij ziet meer heil in het versterken van het ondernemerschap van de melkveehouders en het verlagen van de kostprijs.

„Als het melkquotum verdwijnt, scheelt dat 5 tot 5,5 cent kosten per liter.” Dat quotum bepaalt hoeveel melk de boeren maximaal mogen produceren Sieta van Keimpema van de *Dutch Dairyman Board* weerspreekt de kritiek van Maat op de acties van de boeren. „We krijgen waardeloze prijzen voor ons waardevolle product. Door het over de akkers uit te rijden, doet de melk tenminste dienst als meststof en tegelijkertijd voorkomen we dat er te veel melk op de markt komt.”

Boeren moeten leren sparen

[Door Nico Hylkema]

UTRECHT- De melkveehouder van de nabije toekomst moet buffers aanleggen. Eenmaal per jaar kijken naar de rekening-courant of er een nieuwe trekker afkan is niet de bedoeling. De kasstroom moet gericht zijn op de continuïteit. Dit zegt afdelingsdirecteur landbouw Wim Thus van de Rabobank bij de introductie van de studie 'Anders melken'.

„Natuurlijk wisten we wel dat de schommeling in de melkprijs zou toenemen. Maar de sector worstelt er erg mee”. stelt Thus vast. Vandaar de behoefte even de waan van de dag te laten voor wat het is en eens te kijken naar de verwachtingen voor de melkveehouderij na **2015**. Het jaar waarin er een definitief einde komt aan het systeem van quotering met superheffing.

Het beeld dat uit de studie 'Anders melken' naar voren komt, is optimistisch van toon voor de Nederlandse melkveehouder. De kostprijs van de melk, de kritische kostprijs rond de 29 cent, is gemiddeld vergeleken met die van zijn Noordwest-Europese collega's. De vakkennis en de infrastructuur zijn hier goed. Dat moet het nadeel van de hoge grond- en arbeidskosten opheffen.

Maar een studie van de Rabobank komt er niet voor niets. De huidige acties en klaagzangen over de lage melkprijs leiden tot niets. Daarom een nieuw rapport met een nieuw motto 'Anders melken'. Zelfs het formaat is anders, kleiner vooral.

Eerst maar eens een schets van de melkveehouderij van 2020, vijf jaar na het afserveren van de melkquotering. Nederlandse boeren hebben hun productie verhoogt van 11,5 miljard liter melk naar ruim 14 miljard. Ze zijn in aantal gedaald van 20.000 naar 11.000. Het grondgebruik is gestegen van 930.000 naar 940.000 hectare. Dit laatste is gelukt door samenwerking met, maar ook ten koste van andere landbouwsectoren.

Het belangrijkste is volgens Jan van Beekhuizen, sectormanager melkveehouderij, dat er meer winst wordt gemaakt. De grootste winst is volgens hem te behalen uit het maken van duidelijke keuzes. Bijvoorbeeld in het uitbesteden van werk, of met eigen mankracht en mechanisatie zoveel mogelijk te doen. „Niet iedereen kan alles. Kies voor waar je goed in bent.” Het wordt hoe dan ook ingewikkelder, zeker daar waar de maatschappij over de schouder van de boer meekijkt. Daar moet de melkveehouder aan wennen. Ruim dertig jaar heeft hij in een redelijk beschermde omgeving kunnen werken. Europa hield hem uit de kille wind van de vrije markt. Dat is nu afgelopen. Nu moet de melkveehouder zelf zorgen, dat zijn bedrijf overleeft.

„De kasstroom wordt het belangrijkste. Veel belangrijker wordt het opbouwen van een buffer om een moeilijk jaar als het huidige te overbruggen. We hebben in 2007 en 2008 goede jaren gehad. Je zou dus mogen verwachten, dat een half jaar minder geen probleem mag zijn. Dat is het voor sommige boeren nu kennelijk wel.”

De komende maanden gaat de bank de boer op met de nieuwe studie. Dan zal blijken of het optimisme van de bank gerechtvaardigd is. Want de studie is ook een smeermiddel voor de komende jaren tot 2015. Dat de bank bijna de helft van de boeren ziet verdwijnen, is niet zo vreemd. Bijna 50 procent in tien jaar is een iets snellere uitstroom dan de gemiddelde 3 tot 4

procent van de afgelopen decennia. De gemiddelde leeftijd van boeren is ver boven de 50, terwijl lang niet iedereen een opvolger heeft.

Leeuwarder Courant 2009-10-01

Zuivelconcern *FrieslandCampina* verkoopt zuivelfabriek Bleskensgraaf aan boerenclub

AMERSFOORT – Zuivelconcern *FrieslandCampina* heeft zijn kaasfabriek in Bleskensgraaf verkocht aan de coöperatieve melkleveranciersvereniging *Delta Milk* in Meerkerk. In die fabriek, waar vijftig mensen werken, wordt jaarlijks 390 miljoen liter melk verwerkt tot natuurlijk gerijpte Goudse kazen. De omzet bedroeg vorig jaar €140 miljoen.

Met de verkoop van de kaasfabriek voldoet Friesland Campina nu aan alle voorwaarden die de Europese Commissie heeft gesteld aan de fusie tussen Friesland Foods en Campina die op 1 januari beklonken werd.

De andere voorwaarden zijn de verkoop van de fabriek voor dagverse zuivel in Nijkerk (aan *Aria Foods*), de merken Yogho! Yogho! en Choco! Choco! (aan Milcobel) en de oprichting van de *Dutch Milk Foundation* die 1,2 miljard liter melk van ledenmelkveehouders aanbiedt op de zuivelmarkt. Door deze maatregelen, zegt commissaris Neelie Kroes, wordt voorkomen dat Friesland Campina een te dominante positie krijgt op de Nederlandse zuivelmarkt.

Delta Milk telt zeventig melkveehouders uit West- en Midden-Nederland. Omdat het gezamenlijk melkquotum van deze boeren bij lange na niet voldoende is om de capaciteit van de fabriek in Bleskensgraaf te benutten en omdat Delta Milk melk blijft leveren aan de feta-kaasfabriek Ozgazi in EttenLeur, is in het contract ook opgenomen dat Friesland Campina tot 2017 de garantie afgeeft dat het melk aanbiedt. Voorzitter Theunis Sterk van Delta Milk hoopt de aankoop van Friesland Campina-melk echter zoveel mogelijk te beperken.

De kwart eeuw oude melkleveranciersvereniging is ambitieus en hoopt honderden nieuwe boerenleden te verwelkomen. Delta Milk mikt vooral op melkveehouders „die zich meer thuis voelen bij een echte boerencoöperatie met korte lijnen en met een superefficiënte kaasfabriek dan bij een grote zuivelmultinational.” Ook boeren uit Friesland zijn welkom, zegt Sterk. Voor een efficiënt melkvervoer is wel een voorwaarde dat het om een groep boeren gaat.

Leeuwarder Courant, 2009-10-05

Ministers en boeren voor vorm bijeen

van onze economieredactie

BRUSSEL - In een onmogelijke spagaat komen de Europese landbouwministers vandaag bijeen om te praten over de situatie in de zuivel. Prijzen zijn er laag en boeren krijgen hun kostprijs niet eens vergoed. Het is evenwel de vraag of Brussel daar wat aan kan doen.

De lage melkprijs is het gevolg van de slechte situatie op de wereldmarkt. Hoge prijzen in 2007 en 2008 hebben vooral industriële verwerkers doen uitwijken naar plantaardige eiwitten.

Bovendien blijft de vraag van de bevolking achter als gevolg van **de economische crisis**. De boeren melken evenwel stug door en creëren een flink overschot.

Daar komt bij dat de Europese Unie de afgelopen jaren afscheid heeft genomen van marktbescherming. Ingrijpen in de markt klinkt nu als vloeken in de kerk. Als doekje voor het bloeden bieden de landbouwministers een termijnmarkt voor zuivel. Maar wat de actievoerende boeren werkelijk willen, is dat Brussel hen gezamenlijk oplegt minder te melken door het krimpen van het melkquotum.

Dit is in tegenspraak met eerdere afspraken om dat quotum te verruimen en het in 2015 af te schaffen. Landen als Frankrijk en Duitsland willen hun boeren wel een beetje tegemoet komen, maar ook zij zien wel in dat terugkeren naar de volledige marktbescherming onmogelijk is. Dus zijn vandaag enkele duizenden boeren met tractoren eigenlijk voor niets naar Brussel getogen.

De organiserende *European Milk Board* (EMB) weet dat slechts een minderheid van de boeren achter hun acties staat. De verdeeldheid onder boeren is groot. De grote boerenbonden, als de LTO in Nederland, willen niets weten van beperking van het quotum. Bovendien krijgen boeren ook nog eens 3.5 cent per liter Brusselse compensatie voor de lagere prijzen.

Daarnaast overdrijven de actievoerders dat alle melkveehouders maar 20 cent krijgen voor hun melk. De meerderheid van de Nederlandse boeren is aangesloten bij *Friesland Campina* en die betaalt ongeveer 23 cent per liter. Met de compensatie en wintertoeslag krijgen de melkveehouders in Nederland dus bijna 30 cent.

De Rabobank gaf het vorige week nog eens aan. Melkveehouders hebben twee goede jaren gehad. Dat had voldoende moeten zijn om een slecht jaar op te vangen. Als dat niet zo is, is er iets mis met de financiële vaardigheid van boeren.

Leeuwarder Courant, 2009-10-05

Ministers en boeren voor vorm bijeen

van onze economieredactie

BRUSSEL - In een onmogelijke spagaat komen de Europese landbouwministers vandaag bijeen om te praten over de situatie in de zuivel. Prijzen zijn er laag en boeren krijgen hun kostprijs niet eens vergoed. Het is evenwel de vraag of Brussel daar wat aan kan doen.

De lage melkprijs is het gevolg van de slechte situatie op de wereldmarkt. Hoge prijzen in 2007 en 2008 hebben vooral industriële verwerkers doen uitwijken naar plantaardige eiwitten. Bovendien blijft de vraag van de bevolking achter als gevolg van **de economische crisis**. De boeren melken evenwel stug door en creëren een flink overschot.

Daar komt bij dat de Europese Unie de afgelopen jaren afscheid heeft genomen van marktbescherming. Ingrijpen in de markt klinkt nu als vloeken in de kerk. Als doekje voor het bloeden bieden de landbouwministers een termijnmarkt voor zuivel. Maar wat de actievoerende boeren werkelijk willen, is dat Brussel hen gezamenlijk oplegt minder te melken door het krimpen van het melkquotum.

Dit is in tegenspraak met eerdere afspraken om dat quotum te verruimen en het in 2015 af te schaffen. Landen als Frankrijk en Duitsland willen hun boeren wel een beetje tegemoet ko-

men, maar ook zij zien wel in dat terugkeren naar de volledige marktbescherming onmogelijk is. Dus zijn vandaag enkele duizenden boeren met tractoren eigenlijk voor niets naar Brussel getogen.

De organiserende *European Milk Board* (EMB) weet dat slechts een minderheid van de boeren achter hun acties staat. De verdeeldheid onder boeren is groot. De grote boerenbonden, als de LTO in Nederland, willen niets weten van beperking van het quotum. Bovendien krijgen boeren ook nog eens 3.5 cent per liter Brusselse compensatie voor de lagere prijzen.

Daarnaast overdrijven de actievoerders dat alle melkveehouders maar 20 cent krijgen voor hun melk. De meerderheid van de Nederlandse boeren is aangesloten bij *Friesland Campina* en die betaalt ongeveer 23 cent per liter. Met de compensatie en wintertoeslag krijgen de melkveehouders in Nederland dus bijna 30 cent.

De Rabobank gaf het vorige week nog eens aan. Melkveehouders hebben twee goede jaren gehad. Dat had voldoende moeten zijn om een slecht jaar op te vangen. Als dat niet zo is, is er iets mis met de financiële vaardigheid van boeren.

LC 2009-10-16

Boete voor overschrijding melkquotum 2008/'09 44 mln euro

LEEWARDER COURANT

16 oktober 2009, pag. 2

Boete melkveehouders €44 miljoen

BRUSSEL (ANP) - Nederlandse melkveehouders moeten Brussel bijna €44 miljoen **superheffing** betalen wegens overproductie van melk. De boeren molken 1,4 procent meer dan het door de EU toebedeelde quotum van circa 11 miljard liter. Nederland is een van de vijf landen met een te hoge melkproductie. De boeren in Italië spannen de kroon. Zij overschreden hun quotum met 1,5 procent. De totale melkproductie lag in de EU 4,2 procent onder het Europese melkquotum. Brussel schaft het systeem van de melkquota per 2015 af.

Provinciale Zeeuwse Courant
16/10/2009; p. 14/104

Boeren moeten boeten voor te veel melk

BRUSSEL - Nederlandse melkveehouders moeten Brussel bijna 44 miljoen euro superheffing betalen wegens overproductie van melk. De Europese Commissie heeft dat donderdag bekendgemaakt. De Nederlandse melkveehouders molken 1,4 procent meer dan de EU had toegestaan tussen april 2008 en 2009. De boeren moeten over de overproductie steeds een zogeheten superheffing betalen. Nederland is een van de vijf landen met een te hoge melkproductie. De boeren in Italië spannen de kroon. Zij produceerden 1,5 procent meer melk dan het quotum toestond en moeten ruim 45 miljoen euro superheffing afdragen.

EU-rekenkamer waarschuwt voor melkplas

BRUSSEL (ANP/BELGA), De Europese Rekenkamer heeft gisteren gewaarschuwd voor de gevaren van de geplande liberalisering van de melkveehouderij vanaf 2015. Met ingang van dat jaar schaffen de EU-landen de huidige melkquota af.

Volgens de Rekenkamer dreigen instabiele markten, volatiele prijzen en nieuwe overschotten. De Europese Commissie moet volgens de Rekenkamer de markt nauwgezet volgen om nieuwe melkplassen te vermijden. Het rapport stelt dat vooral melkveehouders in afgelegen gebieden het gelag betalen van de liberalisering.

De Rekenkamer beklemtoont dat het onderzoek is begonnen voor het protest van de melkveehouders dit voorjaar de voorpagina's haalde.

Een deel van de sector eist productiebeperkingen om de melkprijs op te krikken, maar de Commissie en de meeste regeringen willen vasthouden aan de geplande afschaffing van de quota in 2015.

De rekenkamer mengt zich niet in die discussie. „Dat zou ongepast zijn”, verklaarde Edward Fennesy van de Rekenkamer. Boeren doen er goed aan duurdere producten te maken, zoals kazen.

Trots op de Johan Cruijff onder de koeien

De vlag ging uit, zaterdag bij boer Smits uit Steenwijksmoer. Zijn koe Hilda 28 werd gehuldigd vanwege een landelijk record: de productie van vijftienduizend kilogram vet en eiwit. – (ca. 180.000 KG. melk)

'Deze Hilda mag hier blijven tot ze dood gaat'

Lambert Smits toont zijn superkoe Hilda 28.

Foto: Henk Bentink

Door Jan Willern Horstman

STEENWIJKSMOER In de wereld van de melkveehouderij geldt ze als een absolute topper: Hilda 28 uit het bij Coevorden gelegen Steenwijksmoer. „Je kunt haar vergelijken met Johan Cruijff Zo'n talent wordt maar eens in de zoveel jaar geboren”, zeg tboer Lambert Smits, de trotse eigenaar van Hilda 28. De zwartbonte koe van Smits presteerde het om als eerste koe van Nederland vijftienduizend kilogram vet en eiwit te produceren. Even voor de beeldvorming: dat zijn ruim honderdtachtigduizend pakken melk.

De productie van Hilda 28 is ook mondiaal gezien zeer uitzonderlijk. Dat het dier afgelopen zaterdag door rundveeorganisatie CRV werd gehuldigd, was dan ook zeker op zijn plaats. Niet dat Hilda 28 er zelf overigens op zat te wachten. Toen de krans om haar nek gehangen moest worden, stapte ze enkele passen terug. Verder liet de wonderkoe zich alle plichtplegingen stilzwijgend welgevallen.

Hilda 28 werd in 1995 geboren in Noord-Brabant, de provincie waar boer Smits aanvankelijk ook zijn bedrijf had. De moeder van Hilda 28 is **Hilda 23**, de vader **Sunny Boy**. Laatstgenoemde was een topstier, waarover louter in superlatieven wordt gesproken. De eind 1997 overleden **Sunny Boy** was goed voor een productie van twee miljoen doses sperma. Het

kwalitatief hoogwaardige zaad vond zijn weg uit heel Europa, maar ook in de Verenigde Staten, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika en Canada. Hilda 28 heeft dus ontelbaar veel halfzusjes.

Smits: „Waarom juist Hilda 28 zo buitengewoon goed presteert? Waarom was Johan Cruijff zo'n geweldige voetballer? Het is gewoon een kwestie van talent, aanleg. Natuurlijk verzorg ik de koe goed, maar dat geldt ook voor mijn overige 130 koeien.”

De meeste melkkoeien in ons land worden maar een jaar of vijf, zes. Daarna is het economisch gezien interessanter een koe te 'vervangen' en naar de slacht te brengen. Hilda 28 hoefde door haar topprestaties nooit te vrezen voor het slagersmes. Hoewel Smits wel constateert dat ook de jaren voor zijn wonderkoe inmiddels beginnen te tellen, is een gang naar de slagrij voor haar uitgesloten. „Ze produceert per dag nog altijd 34 liter melk. Maar als het melken bij haar helemaal gebeurd is, mag ze hier blijven tot ze dood gaat.”

Leeuwarder Courant 2009-12-30

Woelig jaar met angstige melkveehouders

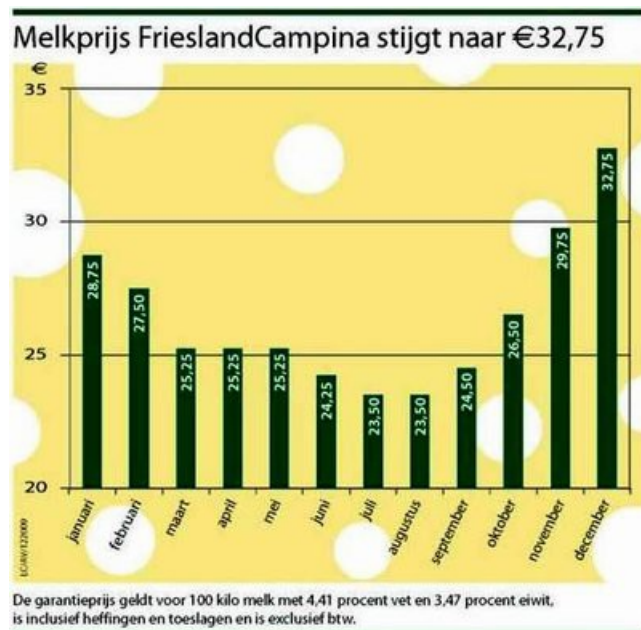
Door Nico Hylkema

Angst sloop in de melkveehouderij. De prijs die boeren voor hun melk ontvingen, daalde dit jaar fors. Het bracht veel boeren in acute geldproblemen. Inmiddels lijkt het ergste leed geleden. De melkprijs stijgt.

Toen de Europese Unie in 2003 besloot om ook de melkveehouderij te liberaliseren, was de voorspelling al dat de melkprijs zou gaan jojoën. Toen in 2007 de exportsubsidies bijna waren afgeschaft, steeg de melkprijs tot ongekende hoogte. Op de spotmarkt kwamen prijzen voor van tegen de 50 cent per kilo.

Waarschuwingen dat even snel als de prijs was gestegen, ze ook zou kunnen dalen, waren aan dovemansoren gericht. LTO-melkveehoudersvoorzitter Siem Jan Schenk werd verketterd, toen hij in 2007 de leden van de boerenbond voorhield dat de hoge prijzen geen stand zouden houden. Nu vertelde hij de leden, dat ook lage prijzen niet voor altijd zijn, hetgeen ook weer niet voetstoots werd aangenomen.

Het optreden van de *Dutch Dairy Board* (DDB) was hier mede debet aan. In navolging van activistische collega-bonden in Frankrijk en Duitsland probeerde de DDB onder de beziezelende leiding van Sieta van Keimpema uit Nes boeren te winnen voor een melkleverstop, om zo hogere prijzen af te dwingen. Slechts een handjevol DDB'ers loosde de melk, al dan niet met water gemengd, op de weide of in de mestkelder.

De onrust onder de melkveehouders had ze een jaar eerder aanleiding gegeven gezamenlijk met de zuivelverwerkers te overleggen, maar de DDB stapte dit jaar uit dit overleg. Ondertussen leek de melkprijs in een volledig vrije val terecht gekomen.

In januari stak de magere (€28,72 per 100 kilo) slecht af bij de meer dan €40 een jaar eerder. Het kon nog erger. In juni was de prijs gezakt tot €23,50. Voor een gemiddelde boer met 500.000 kilo melk betekende dit vaak eenderde minder inkomen. Het *Landbouw Economisch Instituut* berekende aan het einde van het jaar dat de melkveehouderij in zijn geheel zelfs een negatief saldo had geboekt.

De lage prijzen werden veroorzaakt door vraaguitval op de wereldmarkt. Daar was de extreem hoge prijs van 2007 debet aan. Dit mechanisme werd nog eens versterkt door de economische crisis die eind 2008 begon en de daaraan voorafgaande financiële crisis. De laatste was de oorzaak van uitblijvende exportkredieten.

Begin 2009 tekende zich op de wereldmarkt een voorzichtig herstel af. De prijs voor melkpoeder en boter trok aan. De voorraden werden weer aangevuld en de productie bleef achter. De boeren merkten dat omstreeks september, toen Friesland Campina als eerste de spiraal van dalende prijzen doorbrak met een prijsverhoging. Daarna ging het rap en kwam er bijna €10 per 100 kilo bij. In december was de melkprijs bij de grote coöperatie al weer hoger dan in december van 2008.

Het wachten is op een flink aantrekkende kaasprijs. De productie hiervan is ook flink achtergebleven. Maar op de wereldmarkt treedt een nieuw evenwicht op. De voorraden melkpoeder en boter zijn weer aangevuld en de prijsstijging lijkt af te vlakken.

Zolang de economische crisis nog aanhoudt en consumenten de hand op de knip houden, zal de prijs niet tot de hoogten van 2007 stijgen. De hoop is nu gevestigd op een prijs rond de €30. Voor 30 cent per kilo melk is er nog niet veel winst te behalen voor de boeren. Maar om te wennen aan de vrije markt kregen ze in 2005 3,5 cent per kilo melk inkomenssteun.

Vorig jaar werd die steun helemaal ontkoppeld van de productie. Voor de eerder genoemde gemiddelde melkveehouder betekent het wel een extra inkomen van tegen de €20.000. Het is de vraag of na 2013, wanneer het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de Europese Unie wordt herzien, de inkomenssteun overeind blijft zonder tegenprestatie. Louter melken is dan geen grond meer voor subsidie.